

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра політології та державного управління**

**Марафон “Єдині новини” як інструмент формування інформаційної
безпеки суспільства: переваги та недоліки**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:

студент 2 курсу, 606 групи

Нікула Ростислав Іванович

Керівник:

кандидат політичних наук,

доцент Молочко П.О.

До захисту допущено

на засіданні кафедри

протокол № _____ від _____ 2023 р.

Зав. кафедрою _____ проф. Круглашов А.М.

Чернівці – 2023

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційну роботу виконав студент 2 курсу рівень вищої освіти-другий (магістерський) спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування, галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування факультет історії політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Нікула Р. І. Чернівці 2023 рік.

Тема кваліфікаційної роботи: “Марафон “Єдині новини” як інструмент формування інформаційної безпеки суспільства: переваги та недоліки”.

Науковий керівник – кандидат політичних наук, доцент Молочко П.О.

В кваліфікаційному дослідженні:

Проаналізовано теоретико-методологічні основи поняття інформаційної безпеки суспільства та їх основні характерні функції.

Досліджено особливості та характерні ознаки реалізації інформаційної політики іноземних держав в умовах війни. Також було здійснено порівняльний аналіз на прикладі російсько-української повномасштабної війни.

Застосувавши емпіричне дослідження яке ґрунтувалося на аналізі ефіру "Єдиних новин" та ефіру опозиційного каналу "Прямий". Проведений Контент-аналіз дозволив визначити, що телемарафону як інструмент формування інформаційної безпеки суспільства має значні недоліки та потребує негайних модернізаційних заходів.

Ключові слова: Марафон, телемарафон, єдині новини, інформаційна політика, державна політика, пропаганда, свобода слова, змі, цензура, медіа, інформаційна війна, плюралізм думок, соціальні мережі, інформаційна безпека, суспільство, держава, індивід, громадянське суспільство, криза.

ANNOTATION

The qualifying work was completed by a 2nd-year student of the second (master's) level of higher education, specialty 281 Public administration and administration, field of knowledge 28 Public administration and administration, faculty of history of political science and public administration of the Yuri Fedkovich Chernivtsi National University. Nikula R. I. Chernivtsi 2023.

The topic of the qualification work: "Edyny Novyny" marathon as a tool for forming the information security of society: advantages and disadvantages."

Research supervisor - candidate of political sciences, associate professor Molochko P.O.

In the qualification researched:

The theoretical and methodological foundations of the concept of information security of society and their main characteristic functions are analyzed.

Peculiarities and characteristic features of the implementation of the information policy of foreign states in the conditions of war have been studied. A comparative analysis was also carried out on the example of the Russian-Ukrainian full-scale war.

Applying an empirical study based on the analysis of the broadcast of "Yedyny Novyni" and the broadcast of the opposition channel "Pryamiy". The conducted content analysis made it possible to determine that the telethon as a tool for forming the information security of society has significant shortcomings and needs immediate modernization measures.

Keywords: Marathon, telethon, unified news, information policy, state policy, propaganda, freedom of speech, mass media, censorship, media, information war, pluralism of opinions, social networks, information security, society, state, individual, civil society, crisis.

_____ Нікула Р.

ЗМІСТ

Вступ	1
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	8
РОЗДІЛ 2. ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В КРИЗОВИЙ ЧАС.....	27
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕЛЕМАРАФОНУ ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ ПІДГРУНТТЯ.....	47
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
Додаток А.....	91
Додаток Б.....	94

Вступ

Актуальність теми. Актуальність дослідження полягає у визначенні самої проблематики для написання даної наукової роботи. Війна як підґрунття на якому і базується досліджувана проблематика. Нам всім відомо, що на війні всі методи ефективні. Дане твердження поширюється не лише на фізичне знищення людей та інфраструктури навколо, але й на інформацію, яка поширюється всередині країни. Люди є істоти соціальні (за визначенням Аристотеля) і з поступовим розвитком для нас інформація це наче ковток свіжого повітря. В сучасності ми не можемо обійтися без соціальних та інтернет мереж, де кожної хвилини поширюється все нова і нова інформація. Для безпеки суспільства інформаційне поле повинно бути монолітне і ефективне. Агресор задіяв одну з найголовніших своїх сил, а саме пропаганду. Її сила настільки потужна, що вплив на свідомість та контроль новин та іншої інформації може здолати моральних дух громадян. Тому в даній науковій роботі ми спиралась на нормативно-правову базу, те з чого випливає інформаційна політика, яка її мета та завдання; застосували історичні події які ґрунтувалося на досвіді тих чи інших держав, які теж перебували в стані війни і відповідно інформаційна політика була одним з пріоритетних напрямів для перемоги над ворогом. Також був застосований емпіричний метод аналізу двох ефірів телемарафону та телеканалу "Прямий". Завдання полягає в порівнянні ефірів, а саме новинам якого характеру та соціального спрямування надає перевагу той чи інший ефір; чи дотриманий плюралізм думок; чи дійсно в Україні порушені права журналістів та свободи слова; чи має місце бути контролю держави над засобами масової інформації і педалювання власних наративів, а також замовчування явних проблем в державі через неефективні кроки щодо реалізації влади.

Мета роботи полягає у визначенні впливу єдиної інформаційної політики держави на формування інформаційної безпеки суспільства.

Завдання роботи:

- розкрити теоретико-методологічні основи поняття інформаційної безпеки та розглянути методи її дослідження;
- визначити особливості реалізації інформаційної політики іноземних держав в період кризи;
- здійснити порівняльний аналіз ефірів на основі контент-аналізу інформаційного марафону «Єдині новини» та опозиційного каналу Прямий;
- визначити переваги та недоліки інформаційного марафону «Єдині новини» як інструменту реалізації інформаційної безпеки держави.

Об'єкт дослідження: інформаційна політика держави в умовах кризових станів.

Предмет дослідження: вплив інформаційного марафону “Єдині новини” на формування інформаційної безпеки держави в умовах воєнного стану.

Методологічна основа магістерського дослідження базувалась на теоретичних методах, які включають в себе: пізнання як нормативно-правова база; застосування аналогії, як прикладів іноземної інформаційної політики під час кризи. Також був використано емпіричний метод на основі контент-аналізу ефірів інформаційного марафону “Єдині новини” та каналу "Прямий".

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що було здійснено емпіричне дослідження, яке ґрунтувалося на аналізі ефіру "Єдиних новин" та ефіру телеканалу "Прямий". В дослідженні були представлені результати проведеного контент-аналізу, результати якого представлені в додатку Б. За результатами проведеного дослідження встановлено те, що телемарафон як інструмент формування інформаційної безпеки суспільства перестав бути актуальним на сьогоднішній день. Також опираючись в історичну базу, а саме досвід іноземних прикладів, коли держави зіткнулися з кризою (війною), телемарафон не досяг значних успіхів та зусиль на відміну від тих методів інформаційної політики які були викладені в 2 розділ наукової роботи, а також в додатку А.

Хронологічні межі дослідження обумовлені тематикою роботи та охоплюють період з лютого 2022 року по листопад 2023 року.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що одержані результати чітко показують неефективність телемарафону як інструменту інформаційної безпеки суспільства, перестав бути актуальним і потребує негайних заходів щодо забезпечення повноцінної інформаційної безпеки суспільства.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (81 позиція) та додатків (2 позиції). Загальний обсяг роботи 105 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Протягом останніх десятиріч в Україні помітний рух поступового розвитку в сфері інформації як важливим та особливим для системи суспільних відносин, які пов'язані в житті кожної людини. Одержання результатів, їх власне використання, збереження та поширення самої інформації. В сфері законодавства закріпленні права людина на вільне володіння та поширення інформації в своїй країні і звичайно за її межами, модель трансформації та взаємовідносин між органами державного управління та засобами масової інформації і відповідно створення національної системи інформаційної мережі.

В нашій державі відбувається розвиток та структуризація вітчизняного інформаційного ринку як системи організаційних, правових та економічних відносин стосовно продажу та створення і купівлі інформаційних ресурсів, технологій та продукції.

Для ефірного телерадіомовлення в Україні використовуються близько 3,7 тисяч смуг радіочастот. На сьогодні в Україні функціонують:

- 14 загальнонаціональних каналів телевізійного мовлення;
- регіональних каналів телевізійного мовлення 7 позицій;
- в межах окремих областей працює 32 регіональних телевізійних каналів;
- 15 загальнонаціональних каналів радіомовлення;
- регіонального радіомовлення 13 позицій;
- 22 регіональних каналів які працюють у межах окремих областей;
- місцевих каналів радіомовлення 309 позицій;

- 805 багатоканальних кабельних мереж;
- 82 телерадіоорганізацій супутникового мовлення, які розповсюджують 90 теле- та 11 радіопрограм.

Разом з тим на шляху розвитку вітчизняної інформаційної сфери постає низка проблем, до яких, зокрема, належать:

- довгострокова державна стратегія відсутня;
- недооцінка інформаційно-комунікаційного аспекта для реалізації демократичних цінностей в державі та суспільстві;
- законодавча база щодо інформації потребує модернізації;
- суб'єкти інформаційних відносин поширюють недостовірні та не обґрунтовані новини, що є фактом маніпуляції;
- власність щодо інформаційних компаній є непрозорим;
- наявні випадки коли порушується робота журналістів та потурання їх прав, зокрема через погрози криміналітету, втручання в редакційну політику з боку власників засобів масової інформації, тиск з боку державних органів влади та місцевого самоврядування тощо;
- слабкий рівень державного виробництва інформаційної продукції;
- наявність інформаційної продукції яка порушується нормами законодавства і відповідно вносить в суспільство край негативних факторів;
- фундаментальні права і свободи людини порушується через зловживання правом на вільне одержання та поширення інформації.

Державна інформаційна політика базується на принципах:

1. верховенства права;
2. пріоритетом є права та свободи людини і її вільне володіння інформацією як поширення так і зберігання;
3. дотримання балансу між державою, суспільством та індивідом;
4. захисту національних інтересів в сфері безпеки інформаційного простору;
5. забезпечення багатоманітності в культурному житті суспільства;

6. протекціоністської політики щодо забезпечення та продукування вітчизняної інформаційної продукції;

7. сприяння постійному збагаченню, оновленню та захисту національних інформаційних ресурсів;

8. забезпечення незалежності засобів масової інформації;

9. систематична координація дій органів державного управління і регулювання інформації;

10. забезпечення охорони і захисту інформації, зокрема запобігання відповідно до закону розголошенню інформації з обмеженим доступом; [8]

Пріоритетом номер один для України є прагнення збудувати систему орієнтовану на розвиток інформаційного суспільства, в якому кожна людина змогла вільно та доступно поширювати та зберігати інформацію, обмінюватися нею, реалізувати свій потенціал, спираючись на суспільний та індивідуальний розвиток [61, с.102].

Підрозділом 1.1. "Громадянське суспільство" розділу I "Людина та її розвиток" Програми діяльності Кабінету Міністрів України "Український прорив: для людей, а не політиків", затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 2008 року № 14, наголошується, що важливими чинниками формування громадянського суспільства є забезпечення свободи слова та незалежності засобів масової інформації.

Статтею 6 Закону України "Про інформацію" встановлено, що державна інформаційна політика – це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації.

Ключовими напрямками і способами державної політики щодо інформації є: вільний доступ громадян до інформації; створення інформаційної національної мережі; зміцнення фінансової та матеріальної бази; зміцнення правових та організаційних наукових основ інформаційної діяльності; забезпечити ефективне використання інформації; збагачувати національний

інформаційний ресурс; створення системи загальнонаціонального характеру задля охорони інформації; сприяти розвитку міжнародних відносин в сфері інформації та медіа. Державний комітет телебачення та радіомовлення, який діє відповідно до Положення про нього, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 року № 897, є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики в інформаційній сфері.

Наказом Держкомтелерадіо від 25 лютого 2009 року № 63 затверджено “Основи політики Держкомтелерадіо на 2009 рік” [12] відповідно до яких пріоритетами діяльності відомства визначено:

- впровадити систему Суспільного теле-та радіомовлення в Україні;
- взяти участь у проведенні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу;
- створити умови які будуть сприяти для розвитку вітчизняного виробництва книговидавництва;
- належний рівень проінформованості громадян стосовно євроінтеграції та євроатлантичної інтеграції.

Пріоритетом Кабінету Міністрів України є реалізація зрозумілої суспільству політики. Там, де громадяни погано розуміють дії уряду, керівництва країни, вони нерідко оцінюють ці дії – через відсутність іншої інформації – на хиткій основі своїх політичних уподобань або, ще гірше, – на основі двох-трьох лозунгів політиків, котрі прагнуть до влади заради влади. [78, с. 286]

Б. Червак та І. Радзівський у публікації на тему "Глухий кут інформаційної політики" стверджують, що сьогодні такі "пріоритети" як створення суспільного телерадіомовлення, роздержавлення друкованих державних і комунальних засобів масової інформації, інформування населення з питань євроатлантичної інтеграції втратили актуальність [16]. Кожна гілка влади, окремі державні органи проводять власну інформаційну

політику, нерідко спрямовану на компрометацію інших інститутів влади [16]. А це вже питання гарантування національної інформаційної безпеки.

Одразу може виникнути ситуація, що коли людина включила свій телевізор, то вона в переважній більшості випадків отримує негативне сприйняття про певні події та явища, що оточує її навколо. Як те в якому соціумі вона живе а також те, що відбувається в самій державі. З цього приводу постає питання популярності "негативної" інформації. Ми в свою чергу зазначаємо, що засоби масової інформації не повинні надавати суто негативні прогнози та новини, оскільки це є потенційна загроза як окремому індивіду так і загроза для певних мас і в гіршому випадку пагубний вплив на суспільство загалом. Діяльність медіа повинні бути націлені на подачу інформації яка має в собі чітку та обгрунтовано інформацію. Яка підкріплена певною аналітикою.

Офіційна інформація яка надходить з органів місцевого самоврядування та загально державних установ повинна завжди базуватися на обгрунтованої та об'єктивної позиції та аналітиці. Першоступеневе завдання це - донесення об'єктивної реальності. Яка в свою чергу є незалежною від діяльності людських факторів. В ідеалі вона повинна бути так: половина або ж 50% це позитивна інформації і 50% негативної інформації. Тому відповідно якщо медіа не відтворюють дану методику то будь яка інформація носить в собі необ'єктивність що висвітлення певних подій.

Та варто все-таки знайти відповідь на питання, що ж таке "негативна" та "позитивна" інформації ? Все це - суб'єктивний стан людини який базується на її емоціях. Оцінка будь якої інформаційної кампанії можна отримати безпосередньо від емоційних настроїв людини.

В міру наших розумінь половина інформації яка є негативною вона повинна відображати об'єктивну сторону аморальним вчинках людей. Друга

половина інформації яка має назву позитивна інформація - це надання тієї ж об'єктивної реальності де акцентується увага на гідних вчинках людей.

Варто зазначити, хоч це і є ідеалом для методичної роботи засобів масової інформації і така система наврядчи буде функціонувати з певних причин та все-таки позитивна і негативна інформація завжди співіснує одна з одною і робити повноцінний акцент на одну зі сторін є - хибною справою.

Одним з прикладів спроби законодавчого регулювання стосовно питання встановлення квоти на поширення позитивної та негативної інформації ми наведемо приклад Румунії. 26 червня 2008 року Сенат Румунії ухвалив закон, який пропонував надання рівної кількості позитивної та негативної інформації у випусках новин. Автори даного законопроекту вважають, що в даний спосіб можна боротися з депресією громадян, оскільки вони занепокоєння через інтенсивний рівень негативних вістей. Значення запропонованого закону полягає в тому, щоб поліпшити загальний клімат в суспільстві та дати шанс громадянам зрівноважити сприйняття щоденного життя. Визначити яка новина є позитивною та негативною, повинна була Національна аудіовізуальна рада. Проте, Конституційний суд Румунії постановив, що поточний законопроект суперечить конституції [74].

Дане обмеження, яке має бути виправдане захистом національних інтересів та загальної безпеки, є незаконним, хіба що, його істинною метою і наочним результатом є захист існування держави та її територіальної цілісності проти застосування або загрози застосування сили, як від військової агресії так і від зовнішніх впливів та внутрішніх чинників. До прикладу як підбурення до силового повалення влади. Обмеження яке має бути виправдане захистом національних інтересів та загальної безпеки є незаконною, якщо його метою і наочним результатом є захист національних інтересів, які не стосуються національної безпеки, наприклад: захист "престижу уряду" або захист від викриття правопорушень, або ж приховування інформаційної діяльності

державних установ, або нав'язування ідеології або придушення акції протестів [67, с. 180].

Оскільки події та явища не можна запрограмувати, вважаємо, що запровадження подібних квот не є дієвим механізмом забезпечення державної інформаційної політики. Навпаки, такі новели законодавства обов'язково викликатимуть обурення громадськості та міжнародної спільноти [9].

Отже, спираючись на викладений матеріал може дійти до такого висновку, що законодавча база інформаційної політики України встановила заборону на поширення "негативної інформації", а також передбачено відповідальність за її поширення. Наведені закони та статті дають поняття "позитивної інформації" і відповідно забезпечення її поширення засобами масової інформації наступними шляхами:

1. Забезпечення висвітлення напрямів державної інформаційної політики у засобах масової інформації.
2. Розміщення, формування і виконання державного замовлення на "позитивні" новини, телепрограми та передачі.
3. Максимально забезпечити доступ громадськості ЗМІ як вітчизняних так і зарубіжних.
4. Притягнення до відповідальності за поширення певних теле та радіо передач, в яких необгрунтовано показано насилля які можуть завдати шкоди фізичному, психічному чи моральному розвитку дітей та підлітків, включно з анулюванням ліцензії.

Науковий підхід до розуміння місця і ролі засобів масової комунікації в сучасному суспільстві започаткували відомі вчені Ф. Сіберт, У. Шрамм і Т. Пітерсон ("Чотири теорії преси", 1956 р.), визначивши: авторитарну, лібертаріанську, теорію соціальної відповідальності та радянсько-комуністичну теорії преси [68, с. 223].

Перший план створення інформаційного суспільства був розроблений в Японії у 1971 році Інститутом з розповсюдження і впровадження комп'ютерної техніки: "План створення інформаційного суспільства — національна мета до 2000 року". В його основі лежали ідеї І. Масуди про те, що кінцевою метою соціальної революції повинно стати суспільство, яке здатне забезпечити повний розквіт інтелектуальних здібностей людини, а не матеріальне благополуччя [50]. Однак, професор Бредфордського університету (Великобританія) Д. Лайон особливу небезпеку для пост-інформованості суспільства вбачав у все більшому перетворюванні інформації у товар, який повинен приносити не знання, а прибуток власникам [47, с. 362-380]. Навіть бібліотека Британського музею, на думку науковця, перетворюється із джерела знань у джерело прибутків.

Основні характеристики інформаційного суспільства, за Д. Лайоном, зводяться до наступних:

- у технічній сфері — інформаційні технології повинні масово застосовуватися в усіх аспектах людської діяльності;
- у соціальній сфері — інформаційна свідомість як результат розвитку людства;
- в економічній сфері — інформація найважливіший та найдорожчий ресурс який в свою чергу приносить прибуток;
- у політичній сфері — свобода слова та доступу до публічної інформації;
- у культурній сфері — основний акцент робиться на індивіді та його розвитку.

Інформаційна політика яку проводить держава в першу чергу націлена на залученні різних прошарків суспільства до активного політичного життя, доступ до публічної влади та акцентування на основних пріоритетах.

Демократичні цінності поширюється за допомогою ефективної

інформаційної політики держави, шов свою чергу сприяє розвитку індивіда та суспільства загалом.

До законів, що регламентують діяльність в галузі інформації відносяться: “Про інформацію”, “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”, “Про телебачення та радіомовлення”, “Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності”, “Про національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”, “Про державну таємницю”, “Про національну програму інформатизації” “Про інформаційні агентства” та інші [29, с. 102].

Політична наука визначає державну політику стосовно інформації як можливість для реалізації громадян свого права а точніше доступу інформації, її поширення, захист, і на захист від інформації. Інформаційна політика має визначити наступні методи та форми впливу на об'єкти інформаційної сфери, система використання та формування інформаційних ресурсів, інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура, ринку інформаційних продуктів та надання послуг, система яка забезпечує інформаційну безпеку, науково-технічні та виробничі кадри, нормативно-правова база в регулюванні інформаційних відносин, освітні програми та міжнародна співпраця тощо [27, с. 20].

Під час розгляду інформаційного суспільства ми можемо виділити певні ознаки його розвитку. В першу чергу це - високий обсяг високоякісної інформації та відповідно засоби для її поширення. Виходячи з цього ми визначаємо, що інформацією відіграє ключову роль в економічному спекторі. З метою інновації та ефективності продукту. Вона формує великий сектор в економіці який підвищує конкурентоспроможність в глобальному масштабі. Серед основних напрямів протекціоністської політики інформації в Україні є: забезпечення суверенітету України; залучити інформаційні технології для боротьби з корупційними чинниками; вдосконалити систему державного регулювання інформаційного сектору для підвищення економічної складової

та створення нормативно-правової системи для розвитку національної інформаційної інфраструктури та ресурсів, впровадження нових технологій, наповнення в світову систему інформаційної мережі правдивою інформацією про Україну; захист прав в свобод людини в інформаційного аспекту; протидія монополізації інформаційного простору; захист прав журналістів та їх журналістської діяльності [25, с. 218].

Вітчизняний науковець Г. Несвіт відзначає зростання впливу медіа на політику та стверджує, що державна інформаційна політика пов'язана з розумінням того, що побудова інформаційного суспільства в Україні є головною умовою її соціально-економічного та політичного розвитку, формування демократично налаштованої масової свідомості, розширення правового поля регулювання відносин у суспільстві [54, с. 263-269].

Вітчизняний політолог М. Розумний, вважає, що такий баланс дозволить захистити інтереси держави, підтримувати моральність і духовність у суспільстві, сприяти реалізації інформаційних прав громадян [65, с. 395-409].

На сьогоднішній час Україна недостатньо представлена на світовому рівні інформаційного простору. Навіть не зважаючи на те, є інтенсивний розвиток інформаційного середовища та ЗМІ. Створюється модель розвитку інформаційного простору, яка звужує можливості здійснення зовнішньополітичних завдань, а з іншого боку - запобігає формуванню культурно-інформаційного простору, захисту суспільної свідомості від зовнішніх впливів інформаційного характеру. Для держави головне, розробити національної концепції та стратегії, визначити потреби та можливості щодо масового використання інформаційних технологій в українському суспільстві. Але при цьому зберігаючи національну самосвідомість [28, с. 46-47].

Варто зазначити важливий вплив громадських організацій на політику держави, що робить необхідним узагальнення принципів й умов

функціонування громадянських організацій в Україні. Дані організації здійснюють вплив на державну політику, взаємодіючи з державою в контексті становлення інформаційного суспільства в Україні. Громадянське суспільство, як система взаємодії громадян, їх об'єднання в різних сферах життя суспільства, які розвиваються поза рамками втручання держави, директивного регулювання і регламентації, як суспільство вільних людей, свобода якої захищає держава, що можливо в державі систем демократичних принципів та інститутів. Які забезпечують вільну реалізацію кожної людини та її природних прав [15, с. 498; 44, с. 396].

Функціональна роль громадянського суспільства стає все більш вагомим і універсальною за своїм впливом на життя суспільства враховуючи сучасні умови глобалізації й соціальної трансформації [36, с. 44].

Проте ключовою в цьому процесі, поза сумнівом, є зміна поведінки, оскільки саме вона є стрижнем владно-управлінських стосунків у суспільстві. З огляду на це феномен комунікації становить очевидний інтерес для реалізації державної інформаційної політики [59, с. 308]. Розвиток системи масових політичних комунікацій сприяв оформленню інформаційної державної політики в ключовий вид політичної діяльності. Інформаційна активність стала однією з найважливіших складових процесу реалізації державної влади, а також необхідним елементом успішної модернізації політичної системи та її інститутів. Саме тому аналіз реалізації державної інформаційної політики в сучасному політичному просторі є найважливішим науковим і практичним завданням [29, с. 102].

На наш погляд, успіх і спрямованість державної інформаційної політики багато в чому залежить від тієї ідеологічної основи, на якій вона формується. Ідеологія зв'язує інформаційну політику в єдину систему орієнтирів та принципів правлячого режиму, задає контури для створення нормативно-законодавчої бази і служить уточненню критеріїв інформаційної безпеки [75, с. 102]. Усе вищевикладене тією або іншою мірою,

організаційно, методично та практично спрямоване на втілення державної стратегії, її національно-ідеологічної підтримки. Ідеологія — система ідей — одне з явищ духовної сфери народу. Але тут ми випадасмо із правового конституційного поля, тому що стаття 15 Конституції України (1996 року) прямо вказує на те, що "жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова" [43, с. 141].

Отже, теоретичний базис інформаційної політики базується на "Чотири теорії преси" такі як: авторитарна, лібертаріанська, соціальна відповідальність та радянсько-комуністична. В загальному, нею можна охарактеризувати будь яку інформаційну політику держави. Також за Д. Лайоном ми визначили, що інформаційне суспільство має такі характеристики як: технічна складова це - впровадження нових технологій у всі сфери виробництва; соціальна складова де під впливом інформації формується нова свідомість в житті суспільства і самого індивіда; економічна сфера де інформація є головним ресурсом і стає джерелом додаткової вартості та зайнятості; політична складова це - свобода доступу до інформації, плюралізм; останнє та не менш важливим елементом є культурна сфера - формування відповідних норм та принципів які відповідають вимогам розвитку окремого індивіда і суспільства в цілому. Такі є головні базиси інформаційної політики держави і за якими сама ж держава повинна її проводити.

Практично вперше на академічному рівні в Україні спробували комплексно дослідити і висвітлити сутність та основні складові сучасної інформаційної політики проф. Г. Почепцов та С. Чукут ("Інформаційна політика", 2006 р.), приділяючи особливу увагу питанням побудови інформаційного суспільства, проблемам правового регулювання інформаційної сфери, становленню та впровадженню системи електронного урядування з урахуванням зарубіжного та вітчизняного досвіду [39, с. 663]. Науковцями ґрунтовно розкрита технологія використання інформаційних

стратегій та ведення сучасних інформаційних війн. Відставання України при підготовці фахівців у галузі інформаційних наук у контексті головного виклику сучасності — глобалізації, — намагалися надолужити вітчизняні вчені М. Бондаренко, С. Маторін, Е. Соловйова, застосовуючи методологічний апарат системології — системний підхід неосферного етапу розвитку науки [17]. Цей напрям наукових розвідок продовжують досліджувати проф. А. Чічановський та О. Старіш, узагальнивши та систематизувавши у спільній науковій праці дослідження фахівців у сферах новітньої інформатизації, інформаційної політики та інформаційної безпеки держави ("Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем", 2010 р.) [40, с. 568].

Інформаційна політика держави як галузь соціальної інформатики, на думку дослідників, є її соціально-політичною складовою. У цьому аспекті інформаційна політика є інформатикою засобів масової комунікації, яка вивчає як ЗМК формують ідеологічні погляди, думки й оцінки, що визначають побут і культуру поведінки людей. На сьогодні надзвичайно важливими для України є питання державного регулювання та формування про-державних світоглядів суспільства, передусім при підготовці фахівців у сфері засобів масової комунікації. Політико-культурологічний аспект ролі мас-медіа в демократичних трансформаціях українського суспільства в контексті глобальних процесів на початку XXI ст. розглянуто у дисертації проф. О. Гриценко [23, с. 31]. Питання відкритості інформаційних систем є ключовим аспектом сьогодення. Це головний чинник соціології та культури для інтеграції українського соціуму в питаннях формування нової політичної культури та обізнаності в питаннях політичного світогляду. Було проаналізовано проблематику національної або ж культурної самобутності українського інфо-простору в умовах глобалізації медіа-культур. Також було здійснено комплексний огляд гуманістичних питань в тих ж умовах глобалізації. Вітчизняні дослідники в подальших дослідженнях дійшли висновку, що є потреба в подальшому посиленні вивчення ролі мас-медіа в

процесах як побудови громадянського суспільства та державотворення. І не менш важлива ознака це взаємовідносини мас-медіа та політики. Де головною метою є свобода слова та журналістська діяльність.

Отже, задля гарантування правильних державних рішень, забезпечення безпеки інформації, захист вітчизняного інформаційного простору та формування позитивного іміджу України на міжнародній арені, на нашу думку необхідно: визначити реальний стан справ вітчизняного інформаційного простору, своє місце та реальні можливості нашої держави на світовому інформаційному секторі. На підставі обґрунтованого аналізу та висновків розробити Концепцію інформаційної політики України і водночас - стратегічну програму розвитку інформаційного сектору та тактичні програми, на базі відповідальних механізмів та з використанням новітніх технологій створити систему інформаційного забезпечення держави та систему захисту інформаційної системи, з урядової ініціативи створити Центр інформаційно-стратегічно-тактичного забезпечення держави, використавши міжнародний досвід та ресурс державних інституцій діючих в даній сфері.

Теоретико-практичний інтерес до систематичного вивчення проблем юридичного пізнання а також до його філософського аспектах, пояснюється тим, що в сучасних умовах відбувається перетворення природи, держави, суспільства та індивіда. Юридична наука повинна відповідати вимогам та практикам і належний спосіб оцінювати її. Використання сучасного методологічного інструментарію є важливою процедурою дослідження механізму забезпечення інформаційної безпеки.

Юриспруденція має такі ключові аспекти:

- світоглядно-філософські підходи (матеріалістичний та ідеалістичний та інші);
- структурні та функціональні методи, аналіз, синтез та інше;

- групові методи як до прикладу соціологічний метод;
- спеціальні методи (в юридичному розумінні це тлумачення закону) [63, с. 176].

Варто розглянути детальніші методи та їх підходи, які мають особливе значення для дослідження механізму забезпечення інформаційної безпеки. Звернемо увагу на природньо-правовий підхід до оцінки юридичних явищ. Поточна методологія виходить з того, що право існує в свідомості людей а не дарується державою в всі норми та правила диктуються потребами людини а не державою. Вираження природного права є невід'ємні, невідчужувані права людини. На них і повинні спиратися норми позитивного права, що дає змогу правам людини визначити права влади а не навпаки. Та цього недостатньо, щоб це все могло функціонувати то невідчужувані права людини повинні бути реалізовані на діях а не тільки на словах [66, с. 24-28].

Невід'ємною складовою цього типу праворозуміння є необхідність дотримання принципу верховенства права. Незважаючи на набуття верховенством права характеру глобального ідеалу, сьогодні в Україні відсутня єдність його доктринального розуміння та практичної реалізації. Ускладнюється ця проблема ще й тим, що принцип верховенства права має англосаксонське походження, і його впровадження у країнах з континентальною правовою системою має свої особливості. П. М. Рабінович відзначає, що: "...під верховенством права потрібно розуміти всезагальну роль права у стосунках між усіма учасниками суспільного життя, у життєдіяльності державних і недержавних організацій, соціальних спільнот, груп, об'єднань, усіх людей" [64, с. 63].

Дотримання прав та свобод людини є ключовим аспектом категорії природно-правового розуміння і мають стати центральними в дослідженні механізмів забезпечення інформаційної безпеки. Тому дослідження проблеми діяльності та розвитку цього державного органу потрібно здійснювати з урахуванням природньо-правовий підходів. Також не варто забувати про

діалектичний підхід. Зі слів науковці, у сучасного дослідника правознавця є два діалектичні методи. А саме розроблений Платоном, Сократом та Арістотилем, вдосконалений сучасними індуктивними та дедуктивними засобами, може стати в нагоді для дослідження правового матеріалу за допомогою індуктивного висунення певних гіпотез, та перевіркою їх істинності дедуктивним обґрунтуванням та доведенням. Такі індуктивно-виявлені та дедуктивно-обґрунтовані теоретичні положення можуть бути використані для прогнозування та пояснення нових фактів. Та використання їх як нового підґрунтя для подальшого теоретичного узагальнення, і вже потім його обґрунтування та доведення. Останній варіант розроблений Гегелем, Марксом та Енгельсом, після усунення позожень, які не витримали критики історії, і тих, що диктувалися ідеологією класової боротьби, войовничий матеріалізм та претензії на все-загальність може стати у нагоді вченому правознавцю як інструмент дослідження окремих процесів правової діяльності, що справді спричиняються суперечливим протилежностям, які необхідно виокремити і зняти віднаходженням об'єднувальних соціально-правових реалій, що здатні примирити протилежності на вищому рівні духовно-матеріального правового універсуму [79, с. 25-31]. Зазначені підходи будуть використовуватися для аналізу забезпечення механізму інформаційної безпеки. Методологічне ядро аналізу забезпечення інформаційної безпеки можливі в застосуванні категорії діалектики як дійсності, сутності та ін.

Історико - правовий метод юридичного пізнання за допомогою проведення порівнянь а саме:

1. порівняння як аналогія.
2. порівняння повинні бути ретроспективними.
3. порівнюватися повинна тільки правова матерія [80, с. 179-183].

На нашу думку також є важливість компаративізм як порівняльно-правовий метод. Компаративізм в юридичній науці полягає в дослідженні державно-правових об'єктів, як порівняння що були і є у поточному часі. Для певних прикладів можна застосовувати норми і положення, компоненти які є в юриспруденції, процесів та інститутів і звичайно вся правозахисна система. Юридично-порівняльний аналіз піддається суб'єкти в межах певної держави, що входять в певну однорідну правову родину і правову систему. Дана методика дозволить в повному обсязі осмислити не тільки окремі аспекти інформаційного забезпечення від загально-державного значення до місцевого а й надачу зіставити механізм інформаційного забезпечення в нашій державі та в інших країнах.

Набуває особливого значення і синергетичний підхід. Синергетика – це міждисциплінарний напрям, що виник у 70-ті роки ХХ ст. та мав на меті пізнання загальних законів і принципів, що покладені в основу самоорганізації у природі, різних її складових: у фізиці, хімії, біології, техніці, соціумі. Синергетика пропонує якісно іншу картину світу, ніж ту, що покладена в основу класичної науки та пов'язана з іменами Ньютона та Ейнштейна, тобто науки, що ґрунтується не лише на класичній теорії механіки Ньютона і квантово-релятивістській концепції Бора, Ейнштейна, яку ще називають некласичною. Настає відмова від уявлення світу, що ґрунтується на елементарних частинках – цеглинках матерії на користь картини світу як сукупності нелінійних процесів. Для синергетики притаманні фундаментальні принципи:

- 1) два структурні принципи буття: гомео-статичність; ієрархічність;
- 2) п'ять принципів становлення: нелінійність; нестійкість; незамкненість; динамічна ієрархічність; спостережливість [45, с. 3-11]. Застосування цих підходів до розгляду механізму інформаційного забезпечення дасть можливість поглянути на нього із позицій самоорганізації.

Отже, виходячи з досліджених нами матеріалів ми винесли для себе певні підсумки а саме. Державна інформаційна політика України з часу здобуття незалежності та по сьогоднішній день перебуває на стадії поступального розвитку. З кожним роком відбувається стабільний розвиток і структуризація вітчизняного інформаційного ринку як системи управління, правового забезпечення та економічної складової. Для потреб ефірного телерадіомовлення в Україні функціонують від десятка загальнонаціональних телеканалів, регіональних телеканалів, десятки каналів радіомовлення. Також фактично в окремих областях є сотні власних регіональних каналів які звичайно різняться своїми масштабами та інформаційною популярністю залежно від інформаційного джерела села, різних сіл міського типу, невеликих та середніх міст та містечок та відповідного до великих міст та обласних центрів. А також є обласний рівень де є десятки різноманітних теле або радіо каналів. Тому у факторі плюралізм телемереж в нашій країні він є високим. Але це не заперечує, що існують певні проблеми і в першу чергу це - не довгостроковість. Сильна конкуренція між різними джерелами інформації, тут включають фактори як інтенсивність та новизна інформації і другий потужний фактор це матеріально-технічна або ж фінанси. Друга проблема полягає в недосконалості законодавства про інформацію, порушення прав журналістів та монополізація інформаційних ресурсів.

Другий підсумок який ми винесли це те, що державна інформаційна політика базується на принципах; верховенства права (пріоритет прав і свобод людини); дотримання балансу між державою, індивідом та суспільством; захист національних інтересів; ідеологічна складова але даний аспект в наш час є доволі слабким і є неповним; захист та охорона інформації. В час великої війни з Російською Федерацією наша країна в сфері інформаційної політики ставить перед собою першочергове завдання як захист інформаційного суверенітету і не просто захист а вдосконалення даної системи. В теоретичному аспекті вітчизняний політолог М. Розумний,

вважає, що повинен бути баланс, а саме між державою, суспільством та індивідом. Тобто можна охарактеризувати як те, що в першу чергу держава повинна розробити і дотримуватися національну концепцію або ж доктрина інформаційної політики яка буде впливати на життєдіяльність суспільства; суспільство в свою чергу повинно бути монолітним у баченні того якою повинен бути інформаційний суверенітет; і в силу можливості індивіда, він або вона при споживанні інформаційних ресурсів (новин, аналізів, статей, та іншого) повинна піддаватися критиці, не просто сприймати інформацію і сліпо вірити а саме критикувати та сумніватися; Звичайно дотриматися даного балансу між державою, суспільством та індивідом є важкою справою, тут немає розуміння "чорного та білого" все взаємопов'язано.

РОЗДІЛ 2. ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В КРИЗОВИЙ ЧАС

Доведено, що агресія яка є не тільки фізичною а й психологічною/інформаційно-комунікаційною стала для нас буденним. І жодна людина в тій чи іншій мірі отримали певні відчуття. Інформаційна загроза на сьогодні фактично є більш важливою аніж ядерна загроза. Тому для всіх тих хто перебуває на "передовій" даної так би мовити війні а це в першу чергу журналісти та редактори повинні усвідомити всю важливість того, що відбувається навколо. Пагубною є думка про те, що інформаційна війна не є важливою і їй потрібно приділяти менше уваги. Здатність "перекроїти" цілі верстви суспільства, нав'язати їм думки та нові цінності, змусити їх вважати себе навіть окремим народом є настільки сильним, що навіть століття мало щоб позбутися даних наративів.

Багато науковців які досліджують властивості та саме явище інформаційної війни то переважна більшість завжди використовують праці китайського стратега який жив в 6 столітті до нашої ери Сунь-Цзи. Його праці про війну досихпір є важливим елементом для вивчення самої війни. Зокрема він радив: 1) щоб послабити військову потугу ворожої армії потрібно знищити або пошкодити логістику; 2) дискредитація традиції та культурних цінностей країни-жертви з метою послаблення моральних сил. Останній варіант стратег вважав найліпшим і дезінформація повинна охопити всіх і вся наскільки це можливо.

Найефективнішим методом ведення війни полководець вважав дезінформацію: «Війна – це шлях омани, – писав він. – Якщо ти можеш щонебудь, показуй противнику, що не можеш; якщо ти користуєшся чимнебудь, показуй йому, нібито ти цим не користуєшся; хоч ти й близько від нього, показуй, нібито ти далеко; хоч ти й далеко від нього, показуй, що ти близько...» [41, с. 212].

В 19 столітті вплив інформаційних технологій та її вплив набув нового характеру і тісно пов'язаний з історичною персоною на ім'я Наполеон Бонапарт. Коли ми згадуємо про першого імператора французів то завжди пригадуємо, що він в першу чергу є військовим генієм. Бонапарт звичайно ж не оминав і важливість інформації. Тому його головне завдання полягала в повному контролі засобів масової інформації. Під час походів його армія мала при собі друкарську машину яка дозволяла імператору тримати в повному контролі та поширювати ті новина і ті наративи які йому були потрібні. Тому дисципліна в його армії була на високому рівні. Були створені такі газети як "Кру'єр італійської армії", "Франція очима армії", "Журнал Бонапарта та добродесних людей" та "Єгипетський кур'єр". Особлива увага можна приділити останньому. Під час походу на Єгипет, Наполеон проводив на сьогоднішній манер дайджест подій та інформаційної кампанії стосовно того з ким воюють французи. Де завжди наголошувалося про розбіжності як французами - католиками та єгиптянами-мусульманами. Де традиції різні і відповідно ведення війни в них різні також. [41, с. 212].

Незважаючи на те, що під час військових кампаній саме преса неодноразово прислужилася перемогам, у мирному Парижі Наполеон упродовж нищівну щодо свободи слова політику. Після «Консульського указу про газети» від 17 січня 1800 року 60 газет із 73 були закриті. Одна з них після цієї події опублікувала сатиричний «Некролог»: «28 січня, об 11 годині ранку, різні газети, що страждали на запалення, померли у розквіті сил від небезпечної епідемічної хвороби... Оскільки небіжчики померли раптово, то не мали часу оформити заповіт; їхній спадок по праву переходить до тих тринадцяти, які залишилися живими». Редактори, типографи і журналісти переслідувалися, редакції та видавництва обкладалися додатковими податками. Через одинадцять років у Парижі лишилося всього чотири щоденні газети і єдина офіційна – «Монітер». Щодо цензури Бонапарт упродовж воістину фарисейську систему: формально її не було і навіть стверджувалося, що це справа ганебна. Попри це переслідування редакторів газет були настільки

жорсткими, що вони самі боялися як про щось зайве сказати, так і про щось важливе змовчати. Наполеон Бонапарт вважав, що потрібно свідомо управляти суспільною думкою і жорстко робив це за допомогою дезінформації, заборон, цензури, пропаганди. У 1815 році він, щоправда, підписав декрет «Про свободу друку», але це вже не зупинило його стрімкого і неухильного падіння [21, с. 71].

Початок 20 століття запам'ятався багатьом людям як початок підготовки і відповідно розв'язання глобального конфлікту як Першої світової війни. Звичайно дана війна запам'яталась як великою кількістю жертв, протяжність фронту і звичайно військовою пропогандою. І супротивники в період 1914-1918 років супротивники використовували певні засоби психологічного тиску на супротивника:

- 1) листівки дозволяли "вражити" більшу частину людей аніж кулі;
- 2) розсилання самих листів. В Британії створили базу приватного листування і робили адресне розсилання пропагандистських матеріалів;
- 3) найбільше значення має емоційний вплив. Де в журналах, газетах писали про героїзм своїх солдатів та звірства зі сторони окупанта;
- 4) застосування маніпуляції інформацією для вирішення військових рішень. Тобто коли був потоплений пасажирський корабель Луїзітанія то це викликало хвилю обурення американського народу, що і послугувало на вступ Сполучених Штатів Америки до війни. Але замовчувався факт перевезення зброї;
- 5) поширення усних повідомлень. [58, с. 663].

У 1918 році відбувся й один із перших публічних заходів, на якому було здійснено спробу осмислити наявний досвід військового застосування пропаганди: «Розуміння важливості вирішення пропагандистських завдань і прагнення узгоджувати зусилля привели до скликання в серпні 1918 року в Лондоні загальносоюзницької конференції з пропаганди. За своєю суттю

вона була першим міжнародним форумом із теорії пропаганди щодо військ і населення противника. Ця конференція підвела підсумки діяльності пропагандистських органів, узагальнила накопичений досвід і виробила рекомендації з ведення узгодженої між союзниками пропаганди на Німеччину й Австро-Угорщину. До кінця війни пропаганда країн Антанти підкорялася єдиному верховному командуванню. Був створений спеціальний штаб з організації впливу на війська та населення противника, в якому діяли різні національні секції [41, с. 212]. Після Першої світової війни, вже в 30-х роках ХХ століття, інформаційні війни, як зазначає Ю. Горбань, «перестають бути додатком до збройних і перетворюються у самостійне явище, як-от: німецько-австрійська радіовійна 1933-34 рр. з приводу приєднання Австрії до Третього рейху. Саме тоді з'явилося і набуло поширення поняття “інформаційний агресор” [22, с. 136-141].

Не меншу роль у пропаганді Третього Рейху відігравала міфологізація історії: вищість арійців, їх давнє походження й славне минуле, яке прагнули відродити під керівництвом Гітлера, підтверджувалися образами й сюжетами давньоскандинавської міфології та романтичної поезії. Природно, така картина світу вимагала штучно створеного образу ворога, і його знайшли: «образ єврея як істоти ганебної, нижчої й загрозової постійно використовувався в промовах, плакатах, фільмах, газетах і навіть в академічних наукових працях [52, с. 223-230]. Розкриваючи тему використання інформаційної боротьби в період Другої світової війни, описують переважно ганебні напрацювання в цій сфері Третього Рейху й радянських спецслужб. Доцільно, на наш погляд, привернути увагу і до ще однієї сторінки історії – досвіду вироблення пропагандистських технологій ОУН і УПА, які мали на меті не загарбання, а навпаки, вивільнення цілого народу з лещат фізичного і морального імперського уярмлення. «На всіх етапах визвольного руху, – зазначає М. Нагірняк, – командування УПА і провід ОУН чинили політичний опір тоталітарному режимові, організовуючи широкомасштабну активну ідеологічну роботу, яка набувала ознак

психологічної війни... Були довгострокові політичні акції і, поряд з ними, цілеспрямовані разові психологічні операції (бойкот виборів, зрив мобілізації, боротьба проти колективізації тощо) [52, с. 223-230].

Вплив пропаганди є настільки сильним, що навіть народи які були розвинутими і в певний період зазнали кризи готові вірити пропаганді не ставлячи собі самим жодних запитань: «Кожна наша листівка, – писав 1945 р. П. Федун-Полтава, – кожне наше пропагандивно-революційне видання, розповсюджене нами... це далекобійне стрільно, вистрілене нами в глибокий тил ворога... Дія цього стрільна в пропагандивному відношенні не менш ефективна від дії справжнього динамітного стрільна: кожне наше революційне видання, відчиняючи підсовєцьким людям очі на всю злочинність большевицької системи, закликаючи їх до активної боротьби проти большевицьких гнобителів... знищує, так би мовити, “живу силу” противника – відбирає йому людей » [41, с. 212].

1949 рік Міністерство оборони США розпочало підготовку документів, в яких зазначалося яким принципами, засобами та завдання а саме: «Ведення операцій психологічної війни», «Ведення психологічної війни» (1955), «Психологічні операції» (1979). Було акцентовано увагу на видах пропаганди – «білій», «сірій», «чорній», «політичній», «військовій». Конкретизувалася мета психологічної війни –

Сконцентровано увагу на видах пропаганди - "сірій" "білій" "чорній" "політичній" "військовій". Мета:

- за допомогою інформації планувалося впливати на свідомість та почуття супротивника;
- чіткі завдання інформаційних операцій;
- моральний дух противника повинен бути знищений;
- спонукати противника до здачі в полон та в сприянні захоплення населених пунктів;
- ультиматум та капітуляція;

- аналітична робота для визначення уразливих місць супротивника;
- сформувані позитивне ставлення до командування збройних сил США та країн - союзниць;
- "сієння" серед особового складу противника сумніву та відчаю;
- забезпечити підтримку цивільного населення заходів США для досягнення мети: контрпропаганда і дезінформація супротивника [58, с. 663].

Війна в Перській затоці поставила США перед вирішенням трьох проблем: «по-перше, слід було довести власному населенню необхідність втручання США за багато кілометрів від власного дому; по-друге, необхідно було забезпечити достатню легітимність цих дій в очах міжнародної громадськості; по-третє, слід було підірвати бойовий дух іракських військ, примусивши їх здатися в полон» [26, с. 69-73].

В даному конфлікті були використані такі засоби:

1. Для виправлення військових дій Сполучених Штатів Америки розповсюджувалися листівки. Які мали як попереджувальний характер, залякування та інше. І по теперішній час поточний метод є актуальним.
2. Образ іракського солдата "демонізувався" а образ американського солдати героїзували. Що є типовим способом ведення інформаційної війни в усіх державах світу. Саудівська Аравія та Кувейт оголошувалися країнами "потенційної демократії" ("хоча, - зазначає Г. Почепцов, - в них за ґратами перебувало не менше журналістів ніж у самому Іраці") [58, с. 663];
3. Поява ідеологеми, що Сполучені Штати Америки "захищають демократію в усьому світі".
4. Використання "лжесвідків" для поширення жорстокість іракських солдатів.
5. Журналістська діяльність була спрямована так щоб американськи глядач не бачив всіє картини театра воєнних дій. [58, с. 663].

В наукових колах є певні розбіжності, щодо завдання та мети інформаційної війни але всеодно є спільні твердження щодо інформаційних операцій що здійснюються для:

- 1) інформаційна війна як супровід збройних потрясінь;
- 2) інформаційне протиборство інснує як у військовий час так і в мирний час);
- 3) держава агресор яка поставила за мету підкорення іншої держави буде застосовувати інформацію як утихомирення войовничих настроїв заради одного-щоб народ не хотів війни); останнім часом, зазначає О. Дубас, «з'явилися приклади, коли засоби масової інформації застосовувалися навіть замість збройних сил для досягнення політичних цілей, у результаті чого без єдиного пострілу зникають цілі держави та радикально змінюється політична картина світу » [58, с. 663].

Особливості інформаційного протиборства Великобританії та Третього Рейху.

З початком Другої світової війни уряд Великобританії відновив діяльність Міністерства інформації, оскільки населенню держави необхідно було пояснити, навіщо країна оголосила війну Третьому Рейху. У 1940 р. міністром інформації став колишній генеральний директор Британської телерадіомовної корпорації (BBC) Джон Рейт. Власне, на Міністерство інформації, а також на управління політичної розвідки Міністерства закордонних справ та Британську радіомовну корпорацію було покладено питання ведення пропаганди, яка головним чином велась через радіопередачі з Лондона. Великобританія була єдиною державою, яка продовжувала вести пропаганду серед населення окупованих Німеччиною територій. Міністерство інформації з метою завоювання прихильності британців, окрім подання правдивих повідомлень, не хтувала старими перевіреними методами маніпуляції. З цією метою воно активно використовувало програмну працю свого головного ворога – книгу "Майн камф" ("Mein

Kampf"). У методичці, розробленій британськими спеціалістами, рекомендувалось використовувати у роботі інстинкти натовпу, а не розум, а також якнайчастіше використовувати прості гасла, які повинні мобілізувати народ на захист батьківщини [62, с. 99].

Міністерство інформації випускало безліч книг, буклетів, фільмів, радіопередач. Виступали ініціаторами проведення масових інформаційних кампаній, які з періодичністю проводились у країні. Одна з таких кампаній отримала назву "Кампанія гніву", яка мала за мету закріпити у масовій свідомості постулат про надзвичайну жорстокість нацистського режиму. Така кампанія була важливою для Англії, оскільки для більшості населення війна була далекою та незрозумілою, бо на території держави не велися безпосередньо бойові дії. До того ж нацистська ідеологія було доволі популярною у середині самої країни. Тому, завдяки кампанії гніву, вдалося створити вороже ставлення до німців, а прихильники нацизму Освальда Мослі, лідера Британського союзу фашистів, перетворились на "п'яту колону" у свідомості більшості британців. Сам Мослі був заарештований, а Британський союз фашистів – заборонений [62, с. 99].

З метою послабити позиції німецького флоту британці вміло розповсюджували листівки у портах ворога, в яких йшлося про тяжкі умови життя на підводних човнах, небезпеку тощо. Відділом 17 Z поширювалась дезінформація стратегічного рівня, з використанням такого виду технології ведення інформаційної війни як чутки. Зокрема, через ЗМІ поширювались чутки про побудову Британією спеціального трубопроводу вздовж узбережжя острова, з якого, у разі загрози безпеки з боку німецьких плавзасобів, у море буде випускатися нафта, яку підпалюватимуть, тим самим знешкоджуючи усі німецькі човни, що знаходитимуться у радіусі семи миль. Для більшої достовірності поширеної інформації британці щодня демонстративно закладали у море труби великого діаметру, а вночі виймали їх з води на баржу, щоб вдень знову повторити процедуру [46, с. 45].

За час війни між Великобританією та Третім Рейхом перша розробила інформаційну кампанію яка з досліджень можна назвати "чорна пропаганда" метою якої була деморалізувати солдатів Вермахту і всіх німців. Британські фахівці з пропагандистської роботи вели радіомовлення таким способом, що наче це в самій Німеччині є дані радіомовлення. Не малу роль відводили певні засоби для поширення поточної інформації в сатиричному та гумористичному стилі. З тих відомих прикладів ми наведемо один. А саме гумористичний журнал "Панч" який протягом всієї війни були опубліковані карикатури яка дозволяла побачити війну очима обох сторін. В кіноіндустрії британці зображували німців як диких людей які вирішили повернути язичництво. І це в певній мірі приносило позитивні результати.

Перед Гітлером та нацистським правлінням постало завдання створити образ британців як ворога німецького народу та рейху. Організатором антибританської кампанії і творцем німецької пропаганди став Йозеф Геббелс. У 1933 р. він очолив Міністерство пропаганди та освіти у Німеччині та втілював у життя, розвивав і доповнював ідеї А. Гітлера. Геббелсівська пропаганда діяла як за допомогою радіоповідомлень, так і через "п'яту колону" – Британський союз фашистів О. Мосні. Вплив даної пропаганди здійснювався як на національні меншини, так і на громадську думку зарубіжних країн. Й. Геббелс саме на Великобританію покладав вину за розв'язання Другої світової війни, приписував їй мету світового панування та знищення німецької держави і самого німецького народу. Будь-які події, пов'язанні з британцями, набували негативних рис. Англійський уряд та льотчики подавались як вбивці, формувалось негативне ставлення до британської еліти. Зокрема, у формуванні негативного образу активно використовувалось бомбардування німецьких міст англійською авіацією. За розпорядженням Геббелса німецька преса повідомляла про "жорстокість" англійських льотчиків, які нападали на беззахисних берлінських жінок та дітей. Разом з цим, зазначалось, що, на відміну від англійських літаків,

німецькі бомбардують в Британії лише військові об'єкти, а не цивільне мирне населення. [14, с. 100-104].

Над підривом британського духу працювала й англомова радіостанція "Говорить Німеччина" у Гамбурзі. Одним із найвідоміших пропагандистів був Вільям Джойс. Син англійця та ірландки, народився в Брукліні 24 квітня 1906 р. Коли йому виповнилось 2 роки, його родина переїхала до Ірландії, але там він так і не став "своїм". Тому Джойс згодом переїхав до Англії, де навчався в Королівському коледжі у Вімблдоні, утім покинув його та продовжив навчання у коледжі Біркбек [69, с. 167].

Будучи лютим противником комунізму, Вільям Джойс брав не лише активну участь у профашистському русі, що виник як реакція на діяльність Комінтерну та лівоцентристські позиції в Лейбористській партії, але й у 1932 р. став членом Британського союзу фашистів, а через два роки очолив у ньому пропагандистську діяльність. Написав у цей час брошуру "Диктатура" і "Націонал-соціалізм сьогодні". У 1939 р., боячись бути заарештованим, втік з Великобританії, а сам Британський союз фашистів був заборонений і проголошений поза законом. У 1940 р. У. Джойс отримав німецьке громадянство, де й працював коментатором на радіо "Говорить Німеччина" на англійській мові, виступаючи під псевдонімом "Лорд Хо-Хо" [71, с. 57].

Варто зазначити, що передачі Джойсона користувалися популярністю серед британців, оскільки інформація подавалась своєчасно, висвітлювались ті повідомлення, які замовчувались ВВС, та, як свідчить опитування британців, подання матеріалу було цікавим та ненудним [70, с. 356]. На думку британських аналітиків, популярність передачі була викликана й тим, що радіоведучий "Говорить Німеччина" подавав вільні судження, але аж ніяк не оригінальні. Лорд Хо-Хо висміював незграбність британського прем'єр-міністра Черчилля, некомпетентність членів його військового кабінету, слабкість озброєних сил. Пророкував неодмінну поразку британського флоту, військових сил на суші, авіації; висвітлював нерішучість британської

політичної верхівки, акцентував увагу на недосконалості англійської класової системи з її прірвою між привілейованими і нижчими класами [49, с. 66-72]. Незважаючи на це, передачі Лорда Хо-Хо не "заглушувались" британськими службами, а їх прослуховування не вважалося злочином. У той же час вони записувались в архів Бі-Бі-Сі, а їх вплив на британське суспільство ретельно вивчався.

Другий Карабахський Конфлікт

Інформаційно-психологічний компонент у військовій справі домінує нині у багатьох провідних арміях світу. За даними аналітичних центрів США, розробки засобів інформаційного протиборства ведуться у 120 країнах світу. У розвинутих країнах концепція інформаційної війни є складовою воєнної доктрини, що обумовлює спеціальну підготовку особового складу й окремих підрозділів для проведення інформаційних операцій. Практика міжнародних, регіональних та етнічних конфліктів виявила унікальність застосування інформаційної зброї для впливу на міжнародне співтовариство та для боротьби за геополітичні інтереси [48, с. 45-51].

Ще одним яскравим прикладом сучасного інформаційно-психологічного протиборства став так званий «карабахський конфлікт» між Вірменією та Азербайджаном за контроль над територією Нагірного Карабаху, який триває вже понад 30 років. Нагірний Карабах за міжнародним правом належить Азербайджану, але фактично його територію, а також райони так званого «поясу безпеки» із семи прилеглих азербайджанських районів (Агдамського, Губадлінського, Джебраїльського, Зангіланського, Кельбаджарського, Лачинського та Фізулінського) більше двадцяти років контролювали вірменські сили самопроголошеної Нагірно-Карабахської республіки (НКР) [37, с. 608].

В середині липня 2020 р. на міжнародно визнаній ділянці азербайджансько-вірменського кордону між Тавуською областю Вірменії та Товузьким районом Азербайджану відбулися збройні сутички між ворогуючими сторонами, які призвели до людських жертв. Баку і Єреван традиційно звинуватили одне одного в порушенні режиму припинення вогню і застосуванні артилерії. Далі події розгорталися в дусі класичної моделі проведення підготовчого етапу інформаційної операції, коли визначається мета, цільова аудиторія впливу, розробляється орієнтований сценарій, готуються заяви, інформаційні повідомлення (в т. ч. чутки), організовується взаємодія між залученими силами інформаційного впливу та ін. Треба наголосити, що підготовчий етап інформаційної операції не може бути виявлений шляхом аналізу публікацій ЗМІ, оскільки жодним чином через них не проявляється [56, с. 66].

Значного інформаційного супроводу набули показові спільні азербайджансько-турецькі навчання, які пройшли 29 липня – 10 серпня 2020 р. на території Азербайджану в районах Баку, Нахичевані, Гянджі, Кюрдамиру та Євлаха. В навчаннях були задіяні особовий склад, бронетехніка, артилерійські установки і міномети, а також авіація та засоби ПВО армій двох країн. Коментуючи проведення цих навчань, прес-секретар президента Туреччини І. Калин заявив, що його країна сповнена рішучості до кінця відстоювати інтереси Азербайджану, незалежно від джерел загрози – будь то Вірменія, РФ або будь-яка інша країна. Він наголосив: «... ми виступаємо на боці Азербайджану. Єдність, цілісність і безпека Азербайджану рівнозначні єдності та безпеці Туреччини» [73, с. 66-67].

Разом із запеклими боями по всій лінії фронту почалася і потужна пропагандистська війна між Азербайджаном і Вірменією. В перший день початку бойових дій Міністерство транспорту, зв'язку та високих технологій Азербайджану попередило про обмеження роботи Інтернет-мережі в країні «щоб запобігти широкомасштабним провокаціям з боку Вірменії». Були

заблоковані соцмережі Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, TikTok, месенджери WhatsApp, Facebook Messenger, Skype і Zoom, відеохостинг YouTube. Соцмережі в Азербайджані залишилися доступними через VPN, але такими серверами в країні користується невелика кількість абонентів. З першого дня війни Азербайджан жорстко обмежив розповсюдження неофіційної інформації з районів бойових дій. Влада ретельно контролювала інформаційний потік з цього регіону. Прикладом такого контролю стало порушення Генеральною прокуратурою Азербайджану кримінальної справи проти російського журналіста С. Пегова, який у своєму телеграм-каналі WarGonzo вів репортажі з Карабаху, відкрито підтримував невизнану НКР.

Оперативно та професійно з перших днів бойових дій виступили ЗМІ Азербайджану. На державних телевізійних каналах Az TV, Idman TV, Medeniyyet TV, приватних телеканалах Ictimai Television, ANS TV, Space TV, Lider TV, Azad Azerbaijan TV, Xazar TV, Region TV та ін., в друкованих ЗМІ, в першу чергу щоденних газетах «Ени мусават», «Азадлиг», «Азербайджан», «Халг газети» та ін., на новинних інтернет-порталах таких, як АПА, Новини Азербайджан, агентство «Тренд», www.1news.az та ін.

Вплив інформаційного простору на населення у своїй і ворожій країні може здійснюватися різними способами, серед яких активно застосовується дезінформація. Сутність дезінформації полягає у навмисному наданні суб'єктом свідомо зміненої інформації об'єкту з метою його дезорієнтації. Прикладом використання азербайджанськими джерелами дезінформації було, наприклад, висвітлення позиції держави Грузія щодо цього воєнного конфлікту. З початком великомасштабних бойових дій навколо Грузії був створений віртуально-інформаційний фронт. За допомогою інформаційних сервісів активно поширювалися повідомлення про причетність Грузії до надання воєнної допомоги Азербайджану, що йде від Туреччини та Ізраїлю. Ця дезінформація своєчасно біла розвінчана грузинською стороною, але попри спростування цієї інформації, зокрема й посольством Вірменії в Грузії,

вірменські джерела її підхопили і видавали як факт, який мав місце [56, с. 67].

Були й інші фейкові новини, наприклад про те, що нібито «на підтримку Азербайджану тбіліська телевежа і міст Миру підсвічені кольорами азербайджанського прапора». Першоджерелом новини стало інформаційне агентство «Oxu.az». Ця чергова «ведмежа послуга» азербайджанців зіграла не на користь Грузії та вірусно розлетілася як в азербайджанських, так й у вірменських соцмережах, ще більш загостривши ситуацію, спровокувала протестні виступи вірмен, які проживають в регіоні Самцхе-Джавахеті Грузії [13, с. 68].

Півторамісячна війна скінчилася. Її результати та наслідки безумовно стануть предметом історичних досліджень й політичних дискусій. Але, як на випередження, заявив про перемогу президент Азербайджану І. Алієв на зустрічі з пораненими військовими у шпиталі м. Баку 11 листопада 2020 р., назвавши цю війну «вітчизняною». Поряд з цим є підстави стверджувати, що інформаційно-психологічна операція з підтримки наступу азербайджанської армії у вересні – листопаді 2020 р. була вдалою і виконала свою роль у цьому конфлікті [56, с. 68-69].

Грузинські уроки інформаційного протистояння.

Сумнозвісний досвід який отримала Грузія є важливим для України з декількох аспектів:

- подібність історичного характеру як перебування під владою однієї імперії;
- аналогічність дій держави агресора;
- перебування в зоні колишнього СРСР [81, с. 56-57].

Слушними є міркування Н. Нечаєвої-Юрійчук про те, що в процесі протистоянь РФ розгорнула масштабну інформаційну кампанію з метою

представлення Грузії агресором в очах світової спільноти, а отже, відповідальною за цю війну. «Концептуальний підхід російської сторони полягав у тому, щоб сформувавши образ Росії в конфлікті як «країни-миротворця» [55, с. 224-233]. Виникає думка, чи не є сучасні події на Сході України «логічним» продовженням політичної та військової лінії РФ з 2008 р. Аналіз праць іноземних учених дає можливість міркувати про те, що ще в 2011 р. частина дослідників передчувала подальші конфлікти в регіоні. Адже вчені, зокрема А. Коен, Р. Гамільтон, М. Фальковський, розцінили події конфлікту як відповідь на спробу реалізації прозахідного вектора зовнішньої політики, намагання трансформувати пострадянську ідентичність в напрямку європейських цінностей [1-2].

Варто згадати про участь українських ЗМІ у висвітленні подій 2008 р. Зокрема, дослідниця Н. Нечаєва-Юрійчук пише, що для підготовки повідомлень про події в Грузії українські інтернетвидання насамперед користувалися російськими джерелами інформації. Так, відсоток російських джерел у перший день конфлікту складав від 41 до 73%, у другий день – від 44 до 86%, третій – від 57 до 75%, четвертий – від 30 до 66%, п'ятий – від 43 до 55%. І лише починаючи з 11 серпня, відсоток використання західних джерел інформації зріс у середньому до 17% [55, с 223-226].

На противагу сучасним українським реаліям, вагомою передумовою успішного варіанта ведення інформаційної війни грузинською стороною стала злагоджена робота ЗМІ, яка мала всеохопний характер, хоча і не була позбавлена суб'єктивних оцінок.

Необхідно сказати, що очільником інформаційної кампанії проти РФ було призначено бельгійця Патріка Вормса, якого сучасники назвали «20 генералом інформаційної війни». Будучи медіа-радником М. Саакашвілі, П. Вормс достатньо прогностично висловився: «Першою війною в затоці керували за допомогою мобільних телефонів. Під час війни в Іраку та Афганістані вже використовували смартфони. А цією війною керують по

Скайпу. В основному за допомогою чатів – це найкращі інструменти для спрямування інформаційних потоків» [19, с. 60].

Не менш важливим вектором проблеми осмислення російсько-грузинського конфлікту та його проекції на сучасність є моделювання образу чужого/ворога на ментальному рівні та ідентичності грузинської спільноти. Помітною в цьому контексті є наукова розвідка Н. Мутіної, яка здійснила спробу проявити тенденції та значущість формування образу «ворога» в російсько-грузинській інформаційній війні. Н. Мутіна влучно порушує проблему взаємного сприйняття, формування/трансформації масової свідомості в цьому процесі [51, с. 134-140], доповнюючи тим, що «формування «образу ворога» є одним із етапів формування інформаційної моделі під час ескалації конфлікту» [51, с. 134-140].

Очевидним є той факт, що російське домінування у військовому плані й політичному вимірі наперед детермінувало результати цього збройного зіткнення. Втім його інформаційна складова є показовою в стратегічному плані для українських реалій. Сутність і водночас цінність грузинської інформаційної стратегії для України полягає в тому, що вона була спрямована на декілька стратегічних напрямків, що, врешті-решт, детермінувало її успіх. Зокрема, це домінантна спрямованість на міжнародний медіа-ринок з метою донесення до світової громадськості альтернативного – «неросійського» – погляду на події. Власне, засобом цієї кампанії виявилась діяльність П. Вормса. Водночас треба підкреслити, що подача «неросійського» погляду як відповідь на інформаційну кампанію РФ була спробою зменшення тотального тиску всередині країни. Іншим важливим напрямком цієї стратегії стала орієнтація на грузинського читача/«споживача». Цей вектор обумовлював уникнення «внутрішнього» інформаційного конфлікту/протистояння. Втім його вдалося досягнути лише частково з огляду на те, що частина населення, особливо окупованих регіонів і прикордонних з РФ, все ж є прихильними до агресора. Однак це непросте

завдання було виконано достатньо добре, аби інтегрувати інші частини країни, інтенсифікувати їх політичний вибір та економічний розвиток. Саме у цих двох ключових детермінантах грузинського досвіду, вважаємо, можливо помітити українську специфіку сучасних реалій. Безперечно, що потрібні їх подальший аналіз та осмислення, зважаючи уже на нинішні події [81, с. 61].

Ізраїльський досвід в інформаційному протиборстві.

Війну в кіберпросторі (кібервійну) в сучасному науковому дискурсі розглядають як форму розвитку та поширення інформаційних технологій у военній сфері, складову частину інформаційних війн, що здійснюється із використанням всесвітньої мережі [57, с. 78-84], і як «інформаційну війну, яку ведуть у кіберпросторі шляхом здійснення кібератак і захисту власної інфосфери» [42, с. 78-84]. Можна стверджувати, що, характерною рисою сучасного етапу інформаційного протистояння є відкриті зіткнення у кіберпросторі та збільшення впливу в інформаційній війні так званого медійного компоненту. Ресурсною базою цього виду «бойових дій» є рекрутовані спеціалісти ІТ технологій, хакери, активні « мешканці » блогосфери, які працюють у тісній взаємодії з державними ідеологічно-пропагандистськими структурами.

Головною особливістю сьогодення є те, що, завдяки цифровим технологіям, мережеві структури набувають характеру гнучких, адаптивних, децентралізованих елементів координованої системи. Ця система, незважаючи на автономність складників здатна до цілеспрямованих активних дій у відповідності з ухваленими рішеннями. Сучасне мережеве суспільство - це об'єктивна реальність, яка характеризується гіперсоціальністю. Але гіперсоціальність - це, за термінологією М. Кастельса, «мережевий індивідуалізм». Тобто це система, коли індивід сам обирає мережеву структуру за аксіологією власних уподобань. У сьогоднішньому глобалізованому світі мережеві структури протистоять суверенній державі з

двох сторін - «знизу» у формі різних формальних і неформальних спільнот і недержавних організацій, та «верху», у вигляді «наддержавних мережевих структур [72, с. 41-50].

Крайній ступень ідеологічного антагонізму та загострення протистояння в кіберпросторі між арабами та євреями викликав навіть появу терміну «кіберджихад». Уперше цей термін з'явився на початку 2000-х рр., у ході палестино-ізраїльського протистояння, коли Ізраїль був змушений відбивати одну за одною атаки палестинських хакерів на сайти державних і комерційних організацій [18].

Вплив інтернету в середовищі джихадистів обумовлений наступними факторами:

- веб-сайти стали віртуальними мечетями;
- мережеві групи виникають хаотично і діють ізольовано;
- технології інтернету поширюють серед ісламської молоді;

Окрім цього, інтернет виконує інструментальну функцію:

- анонімність;
- формувати цифровий майданчик який не має меж в географічному розумінні;
- тримати в контролі різних груп джихадистів;
- система без керівників [72, с. 41-50].

Система інформаційно-пропагандистської роботи дозволяє державним структурам Ізраїлю виконувати цілий комплекс завдань:

- формування негативного іміджу ХАМАС;
- ослаблення ХАМАС в інших країнах які їх підтримують;
- можливість мінімізації прогнозованого теракту в інших географічних точках світу.

В останнє десятиріччя досягнення цих результатів все частіше відбувається у площині комп'ютерних мереж. Наприклад, під час операції «Литий свинець» (ізраїльська військова операція в Секторі Газа (27.12. 2008 - 18.01.2009) метою якої ставилося знищення військової інфраструктури правлячого в Газі ісламського радикального руху ХАМАС) інтернет-ресурси ХАМАСу вивели з ладу низку ізраїльських фірм, які пов'язані із високими технологіями, телекомунікаціями, електронної комерцією, а також ЗМІ та медичні заклади. На деякий час були навіть заблоковані сайти міністерства оборони і зовнішніх справ [24, с. 48].

Масштабність інформаційних загроз національній безпеці в сучасному глобалізованому світі в секторі інформації зумовили створити спеціалізовані підрозділи в правоохоронних органах і збройних сил країни, так званих кібервійськ. Це спеціальні військові формування у складі збройних сил, які за своїм призначенням забезпечують комплексний підхід а точніше захист інформаційнох безпеки держави від несанкціонованих втручань зі сторони держави та інших організацій міжнародного ступеня, доступ до мережі ймовірного супротивника та використання їх у власних інтересах через нові технології [38, с 263].

В 2012 році були вперше відкриті курси з кіберзахисту для офіцерів ЦАХАЛу. Навчальний процес включав 13 годин на день та дві години на залік. Відпрацювання навичок фахівці створили для курсантів ізольовану комп'ютерну мережу. Вже на початок 2013 року. Армія Оборони Ізраїлю подвоїла кількість офіцерів в структурах, які займалися завданнями кіберзахисту [76]. В відкритих джерелах у ЦАХАЛу було проголошено про початок процесу створення спеціальних підрозділів кібератак та кіберзахисту. Ізраїльський веб сайт "Курсорінфо" від 16 липня 2013 року інформував своїх читачів, що начальник генштабу Армії Оборони Ізраїлю генерал-лейтенант Гаді Айзенткот наказав формувати новий вид військ, який буде займатися веденням кібервійни і відбиттям кібератак противника [53].

Серпень 2013 року армія взяла на службу орієнтовно 300 молодих комп'ютерних фахівців, причому багато хто з них не закінчив або не мав повної шкільної освіти та в той час вони були визнанні фахівцями і сфері комп'ютерних технологій. Новобранці проходили свою службу в підрозділі військової розвідки 8200 а також в Управлінні командування, контролю, звичку та іншого. Власне на базі цих двох підрозділів було розпочато процес створення кібервійськ ЦАХАЛу. Ключовим завданням було підвищити рівень оборони Ізраїлю та координація розробки нового програмного забезпечення між армією й ізраїльськими компаніями в сфері високих технологій [77].

Отже, ми маємо певні результати того, як та чи інша держава в період війни застосовували ті чи інші методи. Кожен наведений приклад свідчить про спільні ознаки інформаційної боротьби або ж пропаганди яка була націлена в першу чергу на власних громадян. А потім вже на громадян держави агресора. Звичайно є певні розбіжності як Азербайджан ціле направлено готувався до війни і розробив план пропаганди як одну з основних козирів для ведення війни. Великобританія яка не цуралась використовувати "чорний піар" як засіб для деморалізації німців. З наведених прикладів зокрема їх методи можна застосовувати і до України і до її інструменту інформаційної безпеки як "Єдиних новин". Та на превеликий жаль це не можна сказати в повному обсязі. Дві як на мене головні негативні наслідки телемарафону це - недооцінка ворога яка вилилась в явно неправильному баченні війни. А вона як деякі фахівці та спеціалісти які доречі не є частими гостями на самому марафоні окреслюють війну як екзистенціальну. І друга не менш важлива ознака це - явний факт цензури на телемарафоні. Основні аспекти будуть висвітлені в порівняльній таблиці додатку А.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕЛЕМАРАФОНУ ТА ЙОГО ЗАКОНОДАВЧЕ ПІДГРУНТТЯ

Отже, війна як правило приносить хаос. І особливо це стосується інформаційної безпеки. Виникає великий ризик того, що агресор може підсилити ефект своєї пропаганди і це буде катастрофою для держави на яку здійснено агресивний напад. Тому в першу чергу перед урядом стоїть завдання взяти під контроль засоби масової інформації. В випадку великої війни яку розв'язала Російська Федерація проти України. Президент Володимир Зеленський 18 березня увів у дію рішення РНБО щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану. Що є одним з ключових рішень в умовах війни. Та під час написання магістерської роботи і протягом усього часу починаючи з березня 2022 по теперішній рік багато хто встиг охарактеризувати телемарафон, його слабкі та сильні сторони. Все це буде викладено в даному розділі. Тому я вирішив розпочати з закону про медіа який був прийнятий в 2023 році. І для повного розуміння сучасної інформаційної політики я вирішив вкласти в роботу декілька статей.

Стаття 4. 1. В сфері медіа діяльність ґрунтується на певних аспектах а саме: свобода поширення інформації; свобода вираження поглядів та переконань; свобода суб'єктів діяльності в інформаційній сфері; свобода у сфері господарської діяльності медіа; відкритість та доступність інформації; правомірне одержання інформації; захищеність особи від втручання в її приватне життя; гарантованість права на інформацію.

2. Обмеження будь яких вищезазначених свобод а також при прийнятті місцевих та державних установ рішень, які забороняють або обмежують поширення будь-якого медіа продукту на території України, рішення анулювання, зупинення або ж відмову у видачі ліцензії, відмова у реєстрації суб'єкта в сфері медіа, вони можуть бути застосовані тільки на підставі закону, водночас якщо є необхідність то в демократичному суспільстві це можливо суто через закон. Задля збереження та захисту національної безпеки та територіальної цілісності і громадського порядку задля подолання та

запобігання заворушень та злочинів, для охорони здоров'я населення, запобігання розголошення інформації, одержання конфіденційності. І не а останню чергу для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. У випадку того, якщо державні органи або органи місцевого самоврядування впроваджують обмеження то за практику застосовують Європейський суд з прав людини як джерело права.

3. Забороняється цензура.

4. Незаконне втручання в діяльність суб'єктів в сфері медіа з боку органів місцевого самоврядування та державних органів, політичних партій, громадських об'єднань та будь-яких інших фізичних та юридичних осіб забороняється.

Також не допускається вимога попереднього узгодження в подачі інформації яка поширюється медіа, заборона поширення інформації з боку державних органів, політичних партій, посадових осіб та органів місцевого самоврядування [60].

З вище вказаних статей можна чітко зрозуміти яким характерними ознаками керуються під час проведення телемарафону і інформаційної політики загалом. Та все таки ж тут чітко видно порушення правил законодавства про медіа. Це проглядається в одному з скандалів стосовно відмови у долучені в єдині новини таких каналів як "Прямий" канал; "Еспресо" та "5 канал". Яким відмовили в тому, щоб дані канали взяли участі в телемарафоні.

Медіахолдинг «Вільні медіа», якому належать корпоративні права на Прямий та 5 канали, не отримував пропозицій долучитись до національного марафону.

Про це «Детектору медіа» повідомив співвласник ТОВ «Вільні медіа» та генеральний директор 5 каналу Володимир Мжельський.

«Поки до нас не зверталися і пропозицій ми не отримували з цього приводу не від кого. Думаю, що поява каналів "Вільних медіа" в ньому могла б додати марафону. Але чи готові перед нами розкрити таємниці "кухні" цього ж марафону його творці? Думаю, що ні. Бо тоді доведеться повернути нам і Т2. А це їм зараз не треба. Хоча і рейтинг спільного марафону надзвичайно низький», – каже Мжельський. [6].

Телеканал "Прямий" та "5" канал подали до суду на КРРТ і Держспецзв'язку за відключення каналів від цифрового ефіру. Про це розповів "Детектор медіа" повідомили керівника телеканалів. Канал "Еспресо" з'ясовує, хто саме винен у відключенні. І в зв'язку з цим звернулися до СБУ та прокуратури. До каналів почали надходити платіжки за квітень від "Зеонбуду", вартість послуг становить близько 1,5 млн грн.

«Ми подали до суду на КРРТ, Держспецзв'язку і Кабмін, якому вони підпорядковуються. Ще не платили "Зеонбуду", намагаємося зрозуміти, що з цим робити. Тому що технічно, як вони кажуть, сигнал ми віддаємо, але це не наш сигнал. Після тієї розмови на парламентському комітеті з нами більше ніхто не говорив, не виходив на зв'язок у жоден спосіб. Ініціатива поговорити з тими, хто виробляє марафон – із Нацрадою і МКІП, – залишилася ініціативою», – сказав генеральний директор 5 каналу Володимир Мжельський.

"До суду ми подали заяву на КРРТ і Держспецзв'язку. І як на залучені сторони – на "Зеонбуд" і Нацраду. З нами ніхто не зв'язувався, і жодних дій по відновленню мовлення, крім заяв Подоляка, ми не бачили. Документи від "Зеонбуду" на сплату за надані послуги нам ще не надійшли», – поінформував директор Прямого каналу Володимир Сташевський.

Ірина Гандзюк як перша заступниця директора каналу "Еспресо" пояснила, чому вони досі не подали до суду за відключення телеканалу від цифрового ефіру.

"Заяви до суду ми ще не подавали. Продовжуємо працювати над збиранням матеріалів стосовно того, хто відключив сигнал. Переходячи в юридичну складову, то в нас бракує матеріалів щоб можливо було оскаржити чийсь дію або бездіяльність. Ми збираємо матеріали, подали заяви в прокуратури та СБУ. Будемо реагувати стосовно того яка буде ситуація. Подали заяву в Службу безпеки України щодо вчинення кримінального правопорушення стосовно втручання в телекомунікаційну мережу. Тому нехай Служба безпеки України працює над тим, хто перемкнув канал, бо інші органи не можуть з'ясувати причини. Служба в свою чергу, нашу заяву не розглянула належним чином. В результаті чого ми звернулися до суду і суд зобов'язав СБУ розглянути нашу заяву. Чекаємо на відповідь. В зв'язку з воєнним станом який діє в Україні, існує проблема направленням судового рішення. Суд в свою чергу не зміг направити своє рішення до СБУ. Остання його не виконувало, стверджуючи, що нічого не отримували. Наразі ми розгорнули процес і очікуємо реакції Служби безпеки України на нашу заяву і відповідне рішення суду", - сказала Ірина Гандзюк. За її словами, з керівництва каналу «Еспресо» ніхто не комунікував щодо позиції голови комітету Микити Потураєва, який вважає, що інформаційні канали мали би виробляти марафон «Єдині новини». «Жодного зворотного зв'язку за результатами обговорення на комітеті не було, – каже вона. – За результатами засідання комітету, наскільки нам відомо, голова комітету скерував відповідні звернення для з'ясування ситуації до Нацради, Мінкульту, Держспецзв'язку тощо. Але реакції на ці звернення ми не отримували».

«Еспресо» отримав від «Зеонбуду» рахунок на сплату послуг за квітень, але канал його ще оплатив. «Наскільки мені відомо, нам прийшов повний рахунок від «Зеонбуду» на сплату послуг, наданих за квітень. Станом на зараз цей рахунок нашою компанією ще не оплачений. Вартість послуг за квітень – рамки якого становлять 1,5 млн грн. Надходження телекомпанії

знизились в результаті фактичної відсутності рекламного ринку. Ми вважаємо, що для нас більш пріоритетним є виплачувати заробітну плату своїм ж працівникам аніж виплачувати гроші "Зеонбуду". Тому рахунки ми вже отримали, але кінцевого рішення платити чи не платити не прийняли. Вважаю, якщо ми отримає негативний результат стосовно договірною порядку врегулювати поточне питання, то будемо позиватися в Господарський суд, в тому числі і до "Зеонбуду", стосовно неналежного надання послуг. Пояснила перша заступниця директора каналу "Еспресо".

Голова комітету **Микита Потураєв** у коментарі «Детектору медіа» зазначив, що відповіді на звернення надійшли ще не від усіх органів. «Члени комітету вирішуватимуть, чи розглядатимуть це питання на засіданні комітету, чи просто в робочому порядку», – сказав він. І не зважаючи на те, що дані канали були і є джерелами інформації які містять в собі про-європейську позицію. Але влада вирішила по своєму описати причину того, чому не дали дозвіл на участь в єдиних новинах [5].

На думку радника голови Офісу президента, члена української делегації на перемовинах з Росією **Михайла Подоляка**, канали з так званого пулу Петра Порошенка (5 канал, Прямий та «Еспресо») вимкнули з цифрового ефіру, тому що вони несуть шкоду через «нарцисизм» експрезидента. Про це Подоляк [розповів](#) в інтерв'ю Олегу Базару для LB Live.

«Це питання Радбезу. Це питання єдиної інформаційної політики країни під час війни. Частково [ці канали транслювали національний телемарафон] – так. А частково транслювали людину, яка дуже закохана в себе. У нас багато нарцисів, я розумію, у нас політика побудована на нарцисизмі як такому, ми продаємо часто нарцисів. Це питання знову ж таки професійної якості інформаційного простору України, якщо ти продаєш нарциса, який пустий всередині.

Так ось ця людина, закохана в себе, опосередкований власник каналів, я не дуже розумію, навіщо під час війни цю самозакоханість, свої наративи продавати в такому вигляді в рамках єдиного інформаційного пакету», – сказав Подоляк. Олег Базар зауважив, що так само можна казати про «нарцисів, які зараз паразитують в ефірі загальнонаціонального телемарафону».

«Можемо, але збитки, які завдає суб'єкт (Петро Порошенко – ред.), набагато більші. Тому що нарцисизм, коли ти просто продаєш себе, тому що ти хочеш монетизуватись на певному рівні – це одна справа. Це непрофесійно, але це маленька шкода. А інша справа – коли ти все ще ніяк не можеш змиритись із тим, що ти програв. І для того, щоб якимось підсвідомо компенсувати це, ти можеш піти на будь-які руйнівні інформаційні технології», – додав радник керівника ОП [4].

Опираючись на джерело "Детектор медіа" ми хочемо висвітлити певний негативний аспект а саме те які журналісти, кореспондентами та телеведучі які працювали на канал які транслювали про-російську риторику і не були притягнуті до відповідальності.

Ситуація яка склалася виглядає абсурдною. Найбільш популярні гості та власники проросійських каналів як: NewsOne, "112", "ZIK", "НАШ". Дехто притягнутий до відповідальності інші ж переходять. Поточні телеканали закриті через заяву секретаря РНБО про "інформаційний тероризм". На платформі YouTube їх закрили також. Але навіть через це, люди які там працювали і були керівниками є ведучими телемарафону. Але дякуючи моніторингу "Детектору медіа" збереглися факти та самі ефіри які є доказами, щодо їхньої про-російські діяльності.

Ми з великим задоволенням нагадаємо, про кожен окрему особу яка далеко не один рік розповсюджувала про-російські наративи в медіа просторі. А саме: Тигран Мартиросян; Назар Довгий; Тетяна Гончарова та Наталія Влащенко.

Отже, ми розпочне з Василя Голованова. В лютому 2020 року перейшов на телеканал "Україна 24" і в ролі ведучого бере участь в трансляціях російськомовного каналу "FREEDOM". До цього він працював три роки на каналі "NewsOne". І розпочав свою роботу ще за часів керування Євгенія Мураєва та залишився коли контроль над поточним медіа перебрав Віктор Медведчук в особі Тараса Козака. Голованов погодився стати генеральним продюсером медіа. Саме за його керівництва телеканал "NewsOne", разом з "112" та "ZiK", допоміг лідеру політичної партії "ОПЗЖ", повернутися в політику та провести російську пропаганду в повному обсязі.

Будучи генеральним продюсером NewsOne, Василь Голованов також транслював зустріч з Віктором Медведчуком та з "лідерами" російських бойовиків. В планах було провести сумнозвісний телеміст з Росією під назвою "Надо поговорить". Голованов тоді був одним з ведучих того дійства і в результаті цього потрапив на допит в Службу безпеки України та в базу "Миротворця". Що й не дивно адже ефір був наповнений російською пропагандою. До прикладу в одному з випусків "Я так думаю" ведучий Руслан Коцаба заявив, що антитерористична операція є незаконною, київська влада вбиває мирне населення і намагається *«упокорити повсталий Донбас»*.

Національна рада тоді оголосила перевірку каналу NewsOne, Василь Голованов в свою чергу став на захист свого каналу. Коцабу він не засудив а спробував довести, що він запрошений "блогер" а не телеведучий. Запрошений гість, який вже два роки регулярно вів поточне шоу. Пікети під студією NewsOne Василь Голованов назвав "піаром радикалів". Зрозуміло багатьом, що медіа кума Путіна постійно звинувачували в пропаганді. Проте

Голованов залишився там працювати і навіть їздив разом з Артемом Марчевським, який топ-менеджер "112" в Європарламент розповідало про тиск на свободу слова в Україні. 8 квітня 2022 року ДБР викрило, ймовірно Артем Марчевський: *«Чоловік регулярно координує розповсюдження російських фейків з представниками держави-агресора через підконтрольні ЗМІ».*

І спокійно піарив Портнова на своїх майданчиках. Василь Голованов не минува в пропіарити Вадима Рабіновича, брав коментарі стосовно ринку землі у Шарія. І неодноразово підігрівав Медведчуку. Ось деякі питання Голованова під час інтерв'ю з власником, вересень 2019 року: *«Чи знаєте ви шляхи вирішення українських проблем?», «Чому ви не покинули Україну, враховуючи загрози?», «Чому телефонні або приватні розмови Медведчука та Путіна – це погано? А розмови Зеленського й Путіна – це добре?»* Цікаві монологи кума Путіна у відповідь, які Голованов вислуховував без жодних коментарів. Ось цитата березня 2019 року: *«Сегодняшняя киевская власть – это источник радикальной русофобии и антироссийской истерии. И это не способствует ни переговорам, ни мирному урегулированию на Донбассе. О каком мире сегодня можно говорить, когда власть делает всё для того, чтобы он не наступил? Это и НАТО, это и прекращение большого договора с Россией, это и сегодняшние попытки принять дискриминационный по отношению к русскому языку Закон о защите украинского языка».* В токшоу коли Медведчука не було в студії. Голованов постійно подавав його цитати.

Ток-шоу "Український формат", яке тоді модерував сам Голованов, одне з найважливіших та найяскравіших тогочасного амплуа. На NewsOne це було фактично найголовніша програма і відповідно найбільшим джерелом про-російської пропаганди. Наводимо приклад, як на одному з ефірів був присвячений спробі довести, що прем'єр-міністр України Олексій Гончарук є нацистом. Даний висновок канали Медведчука зробили на підставі концерту який тоді відвідав урядовець. Тоді ж у програмі Голованова звучали цитати

членів ОПЗЖ: *«В его сером веществе отложена идеология нацистского и профашистского толка».*

Також в інших ефірах Василь Голованов витягува з гостей заяви про конфлікт між армією і добровольцями. Запитував у Юрія Бойка: *«Чим небезпечний закон про мову?»* Просував ідею купувати газ у Росії. Починав випуски про Революцію гідності з цитати Гордона, що Майдан — це *«велике наєбалово»*. Навіюва ідею про те, що потрібно купувати газу в Російській Федерації. Розпочинав випуски про Революцію Гідності з цитати Гордона, Майдан - це "велике наєбалово". За пильним модеруванням Василя Голованова виходила ефіри про "культурний розкол" в Україні, виступав проти декомунізації, і доволі часто - про відновлення стосунків з Російською Федерацією. Можна глянути на початок одного з ефірів від самого ведучого: *«Чого боїться влада [...] Чому, задекларувавши курс на НАТО та ЄС від імені українців, чиновники не ризикнули поцікавитися народною думкою на референдумі [...] Чого остерігатися іншомовним українцям...?»*

Не омине нашу увагу і ще один випадок пов'язаний з Головановим. В ефірі "Українського формату" одне з запрошених гостей оголосив свою думку, що Україна не може будувати діалог з маніяком тобто з Росією. А ведучий сказав: *«Якщо під час імовірного згвалтування ви не можете втекти фізично, що радять психологи? Налагоджуйте діалог».*

Варто зазначити, як ведучий і генеральний продюсер Василь Голованов несе відповідальність не тільки за свої слова а й за теми своїх ефірів. І не менш важливе за те кого він запрошує в якості гостей в свої ефіри. Там були різні люди і говорили вони не менш неймовірні речі. Ілля Кива який є підозрюваним в державній зраді, розповідав Голованову, що наче в Україні за вказівкою США працюють звірі-націоналісти з метою розколу України. Портнов, фігурант санкцій США, заявляв що наче всі злочини здійснюють "так

звані патріоти, активісти, солдати та волонтери". Євген Балицький, який зараз ймовірно, працює в окупаційній владі Мелітополя, назвав спроби повернути Крим "істерією" та стверджувально заявляв, що Західу Україну "приєднали до нас" в 1939 році і тому "ми" ще не звикли до місцевого життя та культури. В часи, головування Головановим NewsOne, петиція про заборону цього каналу та телеканалу "112" все-таки набрала 25 тисяч підписів для розгляду. За один рік після його звільнення та переходу на канал Ахметова, канали закрили через санкції.

Тигран Мартиросян не цурався і з великим задоволенням брав інтерв'ю в свого господаря Євгенія Мураєва і активна допомагав просувати про-російські наративи. Особливо розповідали, що після вступу України в ЄС наша держава повинна віддати Львів та Тернопіль. Що наші політики ненавидять російськомовних і взагалі всі вони нацисти. Влада незаконно використала армію проти власних громадян та інше. В інших ефірах Мартиросян навіював наратив про те, що через українську владу: *«Президент Украины получил полномочия и возможность без согласования с парламентом это военное положение вводит [...] Очевидно, дорогие друзья, что на протяжении следующего года навряд ли будет найден путь к миру, будет прекращена война».*

Тигран Мартиросян не поцурався долучитися в маніпуляцію на темі пожежі в одеському Будинку профспілок 2 травня. Ведучий запитував, чиїм були інструментом євромайданівці та футбольні фанати? А гості в свою чергу розповідали *«после одесской Хатыни начались полномасштабные боевые действия на Донбассе»*. Подібні ефіри також мали вплив на самих ефірах "Україна 24". Наприклад, під час інтерв'ю з Пальчевським, ведучий запитав політика про цитату на російському шоу і мовляв, що українців та росіян чекає "щасливий день возз'єднання". Як не дивно ця фраза спричинила передвиборчий скандал для самого Пальчевського. Але ведучий мав іншу думку: *«Что плохого в воссоединении до недавнего времени очень*

дружественных народов, с общей историей, культурой, ценностями?» В одному інтерв'ю з Вадимом Новинським, Тигран сумнівався, що США зацікавлені в завершенні війни в Україні. В одній розмові з Вадимом Рабіновичем ведучий критикував посередників у мирних перемовинах. І під час однієї зустрічі з Мураєвим, Мартиросян 2022 року а це був лютий місяць, спокійно без жодних питань слухав, що Сполучені Штати Америки нагнітають ситуацію стосовно України.

З серпня 2020 року Наталія Влащенко працює на телеканалі «Україна 24». Зараз випускає програму інтерв'ю, яку періодично ретранслюють «Єдині новини» і регулярно — марафон самого каналу «Україна 24».

Наталія Влащенко раніше працювала генеральною-продюсеркою каналу ZIK. Влащенко прийшла туди з каналу «112» у 2017 році, коли медіа володів львівський бізнесмен Петро Димінський. Та лишилася очолювати канал у 2019-му, коли його захопив Віктор Медведчук. З боку Влащенко це було показове рішення. Адже ZIK був уже третім медійним придбанням кума Путіна, на той час усі розуміли, що це означає неминуче перетворення досі проукраїнського медіа на рупор російської пропаганди (так і сталося), і канал покинула половина колективу. Але Влащенко залишилася. Саме під керівництвом Влащенко ZIK перетворився на той канал, який за півроку після звільнення генеральної продюсерки РНБО закрила за «інформаційний тероризм». Наприклад, особисто Влащенко вмикала в ефір Шарія. Інші ведучі виставляли жарт Микити Потураєва про ядерну бомбу на Москву «закликом до тероризму» та «дискримінацією росіян за національною ознакою». Постійні гості з ОПЗЖ стверджували, що Петро Порошенко послав війська на Донецьк і Луганськ та оголосив братовбивчу війну. Сайт каналу міг випустити 13 новин про Медведчука за день.

І, звісно, саме за генерального продюсування Влащенко вийшов марафон «Тхне Соросом». Про нього в «Детектора медіа» теж є окремий текст: «Сорос

головного мозку». У межах цього дійства учасники жалілися, що «соросята» знищують наші православно-слов'янські зв'язки з «руським народом», що Сорос організував Помаранчеву революцію та Революцію гідності, що в Україні — зовнішнє управління й до цих агентів впливу треба *«хірургічним методом підходити. Вирізати цю соросятину й викинути на звалище історії з українського політикуму як явище»*.

Сама Влащенко вела на ZIK токшоу «Народ проти» та відповідала посадовим обов'язкам ведучої Медведчука. Нав'язувала думки про наживу волонтерів та ветеранів-злочинців. Натякала, що Україна демонструє лояльність до «радикалів найгіршого толку». Навіть після переходу на «Україну 24» модераторка ототожнювала «залежність» України від Росії та Заходу. Та системно просувала наратив, що Крим «здали» (ось, ось, ось).

Узагалі про перехід Влащенко на «Україну 24» у «Детектора медіа» теж є окремий текст, — «Зозулі Медведчука» — крім форматів вона також залучила і інших пропагандистів. На відміну від минулого місця роботи, Наталії Влащенко, телеканал Ахметова не визнали "інформаційним тероризмом" - записи доступні. Тому, ви можете побачити на власні очі як Олена Лукаш міністерка юстиції часів Януковича називає окуповані території "та частина Донбасу яка залишилась непокірною" а Влащенко на це ніяким чином не реагує. І поточні розмови подібного характеру тривали рік.

Наступна в цьому списку є Тетяна Гончарова яка з кінця 2021 року працює на телеканалі "Рада" та в цьому статусі веде блоки марафону "Єдиних новин". Різниця між іншими колегами, Тетяна не була закріплена за певним телеканалом. Ще з 2017 року вона працювала на ТРК "Ера" Андрія Деркача. Сполучені Штати Америки запровадили санкції проти нього з формуванням: *«Більше десяти років був активним російським агентом, підтримуючи тісні зв'язки з російськими спецслужбами»*. ТРК "Ера" та Тетяна Гончарова прославились через конфлікт із Суспільним. Головне з

цього конфлікту то це те, що компанія Деркача мала свій незалежний блок в ефірі "UA: Першого" і транслювалася програма "Доброго ранку, країно!" Подібне шоу неодноразово порушувало журналістські стандарти. Одним з прикладів може слугувати інтерв'ю де Гончарова розмовляла з екстрасенсами: *«Щоб люди після нашого ефіру знали, куди йти»*. Та звіт з десятками різноманітних порушень "Ери" публікував Роман Вінтонів, колишній член правління НСТУ. В ньому згадується і зокрема як Тетяна Гончарова яка розповідає, що Європа шукає налагодження стосунків з Російською Федерацією. Та зрештою коли договір "Ера" сплив, Суспільне вирішило його закрити але суд прогало. В ефірі Деркача тоді розкрутили справжню інформаційну атаку на Суспільне зі звинуваченням у цензурі і навіть в крадіжки техніки.

В 2019 році ведуча працювала на каналі ZIK Медведчука. В 2020 році перейшла на Kyiv.Live до партійця ОПЗЖ Вадима Столара.

Останні в нашу списку це - Назар Довгий про нього мало, що можна сказати, тому коротко опишемо його діяльність. Нині він працює на телеканалі "Рада" і звідти долучається до "Єдиних новин". В 2020 році працював на телеканалі ZIK Віктора Медведчука. В "Детектор медіа" мало інформації про нього але відомо про те, що ведучий брав участь у марафоні "Тхне Соросом", де розповідав, що *«кожен другий український міністр — лобіст західних інтересів»* [3].

Спираючись на соціологічне дослідження яке має назву "Виклики для свободи слова та журналістів в умовах війни". Я застосую основні результати з опитувань які тільки до кажуть мої твердження про те, що телемарафон як інструмент має більше недоліків а ніж переваг.

В даному дослідженні проаналізовано виклики для журналістів та свободи слова в Україні в умовах повномасштабної війни з Російською Федерацією. Воно включало проведення Фондом "Демократичної ініціативи" імені Ілька

Кучеріва на замовлення Центру прав людини ZMINA за підтримки Представництва Freedom House в Україні трьох фокус групових дискусій.

Оцінка рівня свободи:

1. Серед опитаних журналістів більшість вважають, що попри війну в Україні зберігається досить високий ступінь свободи слова. Але вона існує з суттєвими обмеженнями стосовно висвітлення подій та обставин війни.
2. Журналісти оцінюють свободу слова в Україні у 6,4 бала за 10 бальною шкалою де вища оцінка тим позитивний результат.
3. Частина опитаних медійників після 24 лютого 2022 року стикалися в своїй діяльності порушення прав свободи слова. Найчастіше журналісти заявили про відмову посадових осіб в наданні суспільно важливої інформації (51% опитаних) цензурування та заборону оприлюднення готової інформації (22%).

Цензура та доступ до інформації:

1. Основні побоювання журналістів є щодо впливу цензури в державі. 26% опитаних вказують на її системний характер, 38% відповіли, що в окремих ЗМІ вона присутня та 31% вважають, що цензура існує лише в поодиноких випадках.
2. Медійники які визнали наявність цензури зазначають, що найбільше вона походить від органів як державних та і місцевого самоврядування та окремих власників засобів масової інформації. І остання це самоцензура.
3. 62% опитаних вважають Єдиний марафон як формою цензури. 2/3 вважають, що марафон повинен припинити своє існування.

4. Форми тиску поділяються на три складові: 57% посиляються на те, "що у нас війна"; 44% "в інтересах держави" та 29% "та чи інша позиція не популярна в державі".

5. 14% зазначили, що відчують повну узгодження від органів влади; 40% вважають це частковим фактором; 46% заявили, що такого не було.

6. 40% опитаних медійників вірять в необхідності обмеженою цензури; а 44% респондентів вважають, що є теми про які не варто оголошувати.

Поширеність самоцензури та її вияви під час війни:

1. Опитані медійники вважають, що найбільш суттєвий чинник який обмежує свободу слова під час війни це - самоцензура.

2. Є три чинники які лиш підсилюють самоцензуру журналістів а саме: страх(45%) залишитися без роботи і розповсюдити фейкові новини; реакція суспільної думки (38%); тиск з боку власника ЗМі (37%) та органу влади (35%).

Вплив правового регулювання:

1. Опитані журналісти є категоричними стосовно того, що неправдива інформація яка направлена на корупційну складову. погодилися тільки 7% опитаних.

2. Журналісти повинні нести відповідальність за свою роботу.

3. Орієнтовно 50% опитаних заявили, що українські журналісти які працюють в засобах масової інформації Росії, повинні нести кримінальну відповідальність.

Загрози журналістській діяльності та журналістам:

1. В результаті опитування було встановлено найбільші загрози для журналістської діяльності а саме: фізичні загрози, погрози 67%, зменшення фінансування 55%; 47% цензура з боку владних органів.
2. Кожен десятий який отримав погрозу які надходили від представників органів влади або від політиків та громадських активістів. [20].

Застосувавши емпіричне дослідження а саме провівши контент-аналіз який ґрунтується на ефірі телемарафону та ефірі "Прямого" каналу за 7 квітня 2023 року. Уважно прослухавши два ефіра які мають хронометраж 11 годин. Мною було виписано основні теми виступів та загальних новин. Також в формі таблиці якій буде зроблений як додаток я окреслю різницю в подачі інформації. І таблиця порівнянь покаже, що телемарафон як інструмент для забезпечення інформаційної політики суспільства який втратив свою актуальність.

Ефір телемарафон за 7 квітня 2023 рік.

ІНТЕР. Першим було запрошено Петра Олещука політичний експерт.

З 00-7:08 було сказано такі тези як 1.Непотрібно вибудовувати відносини (особливо економічні) з державою яка не є демократичною.

2.Європа вливала великі гроші, що і дозволило Росії напасти на Україну.

3. Китай підтримує Росію в цій війні.

4. Конфлікт між США та КНР є та він не переросте в більший бо так звані гравці діють більш раціонально.

З 10:00. Зросла кількість кібератак з сторони Росії у співпраці з певними союзниками які політичний експерт не назвав. Влучна теза як на мене це те, що Олещук сказав, ведеться гібридна війна з ЄС.

15:00 Санкції показали, що їх кінцевий вплив є достатньо обмежений.

Дану тезу я особисто чув доволі неодноразово але спираючись на один з телеграм каналів на який я підписаний “Ціна Держави” який є просвітницьким проектом Центром соціально-економічних досліджень CASE Україна про економіку, податки, бюджети та підприємства. Санкції проти росії працюють, - про це пише Агата Демарі, директор з глобальних прогнозів Economist Intelligence: EIU (дослідницький підрозділ The Economist) та показує графіки: 1. видобуток нафти і газу в січні зафіксував велике річне падіння, що показує вплив санкцій на експорт нафти; 2. ВВП рф не відновиться до довоєнного (2021) рівня як мінімум до 2027 року, що підкреслює глибину економічної кризи.

16:00 Експерт підвів до того, що не варто забувати про військову силу в сучасності.

25:00 НАТО перезавантажується, йде глобальне переозброєння Європи, звучать нові твердження про те, що було помилкою вважати НАТО непотрібною організацією. Та експерт наголосив, що також висловлюють таку тезу, що ядерне роззброєння України було помилкою але нам від цього не ліпше а навіть гірше.

Нам повинні надати конкретику (слова президента Зеленського) про всі усі умови по вступу в НАТО і відповідно певних дій від союзників.

27:00 Є певне маніпулювання з того що привид Києва це не один пілот а група. Хоча в ефірі йдеться саме про пілота, найсильніша армія світу що сказано правдиво але має на меті більш емоційне сприйняття та ілюзорне

сприйняття реальності та все таки ми гордо можемо називати нашу армію однією з найбільш бойових у світі та не найсильнішою.

Запрошені експерти та речники: 1 Петро Олещук. 2 Андрій Ковальов речник ЗСУ. 3 Роман Костенко секретарь комітету ВРУ РНБО. 4 Володимир Кудрицький голова правління некр укренерго. 5 Андрій Юсов речник ГРУ 6 Олег Катков головний редактор DEFENCE EXPRESS.

ISTV

1:30:00 була рекламна агітація про те як російські та білоруські спортсмени виступають під нейтральним прапором і їм ще допомагають. І військовий агітував долучитися до спортивного фронту.(Що є міфом. Існує тільки один військовий фронт).

5:02:08 Денис Маслов народний депутат, голова парламентського комітету з питань правової політики про оцифрування судової системи. Наголошувалося на тому, що дана модернізація дозволить значно поліпшити мобільність та комунікабельність у роботі судової системи.

5:17:13 Валерія Коломієць заступниця міністра юстиції з питань європейської інтеграції тема Колабораціонізм. В цілому заступниця міністра юстиції з питань європейської інтеграції оголосила таку тезу, що людина яка співпрацює, агітує, допомагає по своїй власній волі то це колобарант. Та в свою чергу якщо людина тільки проживає і ніяк не допомагає ворогу вона не може бути притягнута до кримінальної відповідальності.

5:46:38 тема Вплив Китайської Народної Республіки на війну в Україні. Наталія Плаксієнко-Бутильська експертка з питань Східної Азії. Головне: Китай не хоче йти на діалог з Україною; Китайську народну республіку підштовхують до діалогу з Україною західні партнери; китайці націлені на активну зовнішню політику і вважають, що їм не потрібні чийсь підказки та

вказівки з будь яких країни. Експертка наголосила, що між Україною та КНР досить мирні стосунки але призначення українського посла в Піднебесній не дасть результатів в короточасній перспективі. (Відносини були і є досить напруженні особливо після скандалу з Мотор Січ) Також було сказано, що Китай зближуються з Російською федерацією і першому потрібна їх сила для відтворення зовнішніх амбіцій.(Яка саме сила не уточняється) Що на мою думку є трохи хибною думкою адже у сила а якщо бути більш точнішим військові сили станом на середину весни 2023 року практичну наполовину вичерпані; економіка зазнає значних збитків при тому, що її економіка це більше половини видобуток та експорт природних ресурсів. Що в глобалізованому суспільстві приносить звичайно не малі кошти але даний аспект не є вирішальним фактором. А також варто нагадати, що Азійський банк інфраструктурних інвестицій який є творінням КНР і є частиною програми "Один пояс - Один шлях" відмовився співпрацювати з РФ ще в березні 2022 року. Політична сила Росії слабне окрім певного впливу в Африканських держав але що може вважатися певною перевагою та лише через присутність російських ПВК. Тому невідомо чим користувалася експерт коли оголосила дану тезу.

В кінці ведучий Вадим Карп'як нахабно і різко перебив експерта зауваживши, що часу обмаль і одразу попрощався. Обличчя пані було висвітлено такий певний смуток і образу.

6:12:00 тема про НАТО і бажання України вступити в даний союз подано в позитивному ключі без маніпуляцій.

6:19:00 програма Громадянська оборона висвітлює інформацію про те як росіяни зомбують мале покоління до нової війни.

7:18:00 Ольга Стефанішина Віце-прем'єр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України. Тема розмови членство Фінляндії та Швеції в НАТО, їх над швидкий процес в вступу і України також бажає

отримати такі привілеї або ж гарантії безпеки які ми хочемо почути на Вільнюському саміті НАТО. Але не вказується чому таким державам особливо Фінляндії яка має великий спільний кордон з Російською федерацією швидко прийняли в Альянс.

Віце-прем'єр сказала, що участь президента Зеленського на Вільнюському саміті можлива якщо там будуть зроблені всі так би мовити послуги для України. (Контекст даної заяви можна розцінювати як інфантильну дитину яка хоче все) навіщо ставити такі умови якщо навіть там і буде мало сказано про Україну хоч це і не можливо адже розгорнута велика війна в Східній Європі яку оминати неможливо. Це один з наративів певної політики анти-єс яка має на меті зробити так, щоб українці більше думали, що Захід хоче кинути українців, спеціально мало допомагає ітд.

В травні буде дострокова перевірка від Європейського союзу на реформи які проводяться в Україні. За словами Стефанішини ми показуємо гарні результати і також наводить приклад дослідження іноземної організації Греско. Результат: ми повернені в зелений список як держава яка бореться з корупцією.

9:07:00 Виступає військовий експерт Павло Нарожний. Стверджує, що наступ росіян на напрямках Сватово-Кремінна є нелогічним і не важливим росіянам і він є по факту оборонного характеру. Але з серпня поточного року агресор задіяв 125 тисячне угруповання на напрямках Куп'янськ-Сватове-Кремінна. Але він також заявляє, що навпаки нашим військам варто атакувати з даних напрямків адже у нас там знаходяться важливі комунікаційні вузли. Тут чесно кажучи важко сказати чи оговорився експерт чи він не сильний експерт, чи взагалі просто не зміг чітко оголосити свої думки. Та прослуховуючи даного військового експерта то він навряд чи помилився.

9:38:25 тема військова допомога Україні від НАТО. Ведучий розпочав зі слів "Не такими темпами як би нам хотілося".

10:20:00 розпочалась трансляція гумористичного шоу Байрактар NEWS ведучі даного шоу Олександр Пікалов і Євген Кошовий [11].

Даний наратив є доволі популярним в ефірах телемарафону. Він на нашу думку є негативним і його можна окреслити як анти-європейський. Звичайно, військова допомога ЄС та інших союзників є недостатньою. І це не дивно адже військово-промисловий комплекс Європи не є єдиним а по другу, що більш важливо і його замовчують на марафоні. Проблема військової підтримки криється в тому, що європейські держави грубо кажучи з 1991 року відмовилися підтримувати свій ВПК. І це прослідковувалося ще в перші роки. Тому такі наративи є нахабними та безпідставними. І в підтримку наших слів. Ми застосуємо докази від інформаційно-консалтингової компанії Defence Express. Вона співпрацює з більше, ніж 100 компаніями та організаціями в Україні та за кордоном. Зокрема, Defence Express надає свої послуги таким підприємствам/компаніям як: ДП "Завод ім. Малишева", НВП "Атлон-Авіа", ДП "Львівський бронетанковий завод", ВАТ "Мотор Січ", Спецтехноекспорт, Укрспецтехніка, ДП ХМЗ "ФЕД", Укрспецекспорт, КБ "Луч", КП Іскра, МіГремонт, Завод "Арсенал", НДІ "Квант", РНБОУ, Кінтекс (Болгарія), Sagem (Франція), PCO S.A. (Польща) та іншим.

Defence Express тривалий час сприяє якісному представленню продукції українських оборонних підприємств на ряді міжнародних виставок озброєнь та військової техніки. Defence Express є традиційним партнером виставок "Зброя та безпека" та "Авіасвіт" (Україна), MSPO (Польща), ADEX (Азербайджан) та інших спеціалізованих заходів, що проводяться у світі.

Defense Express взаємодіє з представниками Посольств іноземних держав, акредитованих в Україні, з питань організації різноманітних заходів задля розвитку взаємовигідної міждержавної та міжнародної співпраці.

1. Річ у тім, що Європа останні десятиліття не те щоб дуже активно піклувалася про стан власного оборонно-промислового комплексу – країни роками урізали бюджети на оборону, часто ігноруючи визначену НАТО ціль витрат у не менш як 2% від власного ВВП.

2. З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну у лютому 2022 року попит на зброю зріс ледь не до небес – європейська "оборонка" не була готова до такого потужного сплеску навіть за умов стовідсоткового завантаження власних потужностей. Тому очевидно, що сьогодні європейський ОПК вимушений нарощувати виробництво, щоб задовольнити попит – втім, оборонні підприємства натомість хочуть отримати довгострокові гарантії щодо оборонних закупівель від своїх держав.

3. Або ж отримати гарантії, що країни Європи – які, знову ж таки, роками зменшували бюджети і ігнорували потреби оборонки – будуть закуповувати зброю протягом багатьох років, і що їхні вливання в розширення виробництва будуть окуплені.

4. Разом з тим, тут, звичайно, є й "інший бік медалі", який полягає в тому, що низка урядів вважає, що оборонні підприємства теж могли б взяти на себе якусь частину відповідальності – зокрема у напрямку пришвидшень поставок, бо, наприклад, у тієї ж BAE Systems через проблеми з нестачею компонентів та логістики терміни поставки деяких броньованих машин зросли аж до семи років, що втричі довше, ніж до лютого 2022 року.

Ефір за 7 квітня 2023 Телеканалу "Прямий"

00:00:00 Початок ефіру розпочався з вшануванням пам'яті хвилиною мовчання всіх загиблих під час повномасштабної війни. Надалі виступали

двоє ведучий які оголошували звіт генерального штабу збройних сил України про втрати ворога. Також згадувався старший сапер який загинув під час виконання завдання. Він як наголошував ведучий до великої війни проживав за кордоном декілька років. Але як тільки розпочалась нова агресія то повернувся в Україну і став добровольцем.

00:11:00 перший гість полковник запасу служби безпеки України, військовий експерт Михайло Притула. Експерту було задання доволі популярне запитання яке стосувалося контрнаступу ЗСУ. Питання полягало чи достовірні ті документи які були злитті де розписано план контрнаступальних дій а також втрати з обох сторін. Пан експерт наголошував, що це є дезінформація в першу чергу. І сказав, що ніякої шкоди нашим планам даний витік не принесе. Такі ж думки були і в ефірі телемарафону. Але більш акцентувалося на тому, що це взагалі фейковий документ. Та ні в одному з обраних мною ефірів не вказували, на те, що в США заарештували винного у витокі документів. Хоч до цього транслювалася думка в різних джерелах, що дані документи росіяни встигли підкорегувати. Наступне було запитання щодо перебігу бойових дій навколо Бахмуту. Полковник запасу наголосив, що Росія готувалася до війни 15 років і накопичила ресурси але їхні тактичні бойові дії зазнають невдач. Але найголовніше, що було сказано експертом як на нашу думку, то це те, що у росіян може бути один "голод" а саме логістичний. Опираючись на минулі удари наших захисників по логістичним ланцюгам це є реальною сильними ударами для ворога.

00:23:02 Заступник командира 3 штурмової бригади Родіон Кудряшов. Військовому було задане доволі цікаве питання від ведучої Курбанової. Питання було пов'язано з дезінформацією з боку російських сил на наших захисників. Чи є такий вплив і чи дійсно такі маніпуляції мають вплив. Відповідь було доволі короткою але інформативною і освітила сенс інформаційної війни а саме те, що будь які інформаційні операції спрямовані

в першу чергу на власного споживача. В даному випадку споживачем є армія агресора. Наступне питання стосувалося військового становище Бахмуту і опираючись на слова президента Зеленського, що в ситуації оточення даного міста будуть прийняті відповідні рішення. Відповідь коротка: ми отримали наказ тримати оборону і як тільки наступить новий наказ то будемо виконувати.

00:43:00 Андрій Магера експерт з конституційного права. Запитання ґрунтувалося на темі дипломатичного способу повернення Криму. Посилаючись на одного з керівників офісу президента Сибіґа сказав, що Україна могла б дипломатично домовитися про повернення Криму а також додала слова секретаря РНБО Данілова який заявив, що коли наші війська дійдуть до кримського так би мовити кордону то ми змогли б дати російським окупаційним військам вийти з Криму. Після цього одразу пішло спростування від радника голови офісу президента Подоляка який заперечив дані твердження. Відповідь: російські інтернет джерела досить швидко підхопили даний наратив і були раді цьому. Це є негативною ознакою коли в офісі президента України не можуть узгодити тези з якими вони будуть комунікувати з громадянами України. Але також сказав, що у нас є інші представники влади як президент, міністри та головнокомандувач збройних сил України. Даний випадок звичайно є негативним для інформаційної політики. На превеликий жаль дипломатичне вирішення конфлікту не є можливим. По одній простій причині, Російська Федерація знає тільки мову сили.

Друге питання ґрунтувалося на тому, що на Вільнюського саміту який має відбутися літом 2023 року від сейма Литви було звернення до країн - членів НАТО про те, щоб запросити Україну в даний союз. Але інші країни такі як Угорщина, США та інші мають протилежну думку. Експерт сказав, що буде прийняте певне рішення щодо України але якщо ми самі будемо старатися щоб вступити в НАТО то думки тієї ж Угорщини нікого не цікавитиме. Але

він також наводить один негативний приклад. На одному з ефірів з телемарафону березня 2022 року: розголосу набув наратив, що Україні в НАТО не потрібно, нас там не чекають та інше. Послідовність це перший крок до вступу в НАТО - сказав Андрій Магера.

01:15:00 Голова правління інституту економічних досліджень та політичних консультацій Ігорь Бураковський. Тема розмови була присвячена санкціям. А особливо те як "заморожені кошти РФ будуть передаватися Україні". І в загальному зазначалося досить повільний темп роботи санкційних методів. Голова зазначає, якщо він не помиляється то такий прецедент що під час активної фази війни передача "заморожених активів агресивної сторони і передача їх потерпілій стороні в історії вперше". Для подальшої роботи повинно бути враховано дві складові: 1- міжнародна домовленість, 2- судова система.

В Ігоря Бураковського спитали яка ефективність процесу прийняття санкцій? Відповідь була чітко: Коли європейці оголошують нові санкції то він зазначив, що вони враховують особливості кожної сторони в питаннях економічних.

1:26:25 Кирило Сазонов політолог та військовослужбовець. Тема обговорення ґрунтувалося на витоку документів про контрнаступ Збройних сил України. Відповідь: Він зазначив, що документи були перероблені. Там дійсно спостерігається певна правда але росіяни їх переробили на свій розсуд. Цю тезу підтверджують різні аналітики як водночас в ефірі телемарафону їх окреслили як суто фейкову інформацію.

1:40:00 Богдана Ярова волонтер, членкиня Громадської антикорупційної ради при Міністерстві оборони України. Тема розмови стосувалося щодо відбілювання своєї діяльності Міністерством Оборони України для прикриття своїх корупційних скандалів. Вона зазначила, що дозвіл міністра оборони на повну діяльність дорадчого органу громадської антикорупційної ради і відповідно голови даного органу - відсутній. Що в свою чергу нівелює

повну спроможність роботи дорадчого органу громадської антикорупційної ради. Існує антагонізм міністерства оборони до громадських діячів які їм не підконтрольні.

1:50:00 народний депутат фракція Слуга Народа а також член міжфракційного об'єднання Розумна політика Василь Мокан. Розмова ґрунтувалась на одній новині з міста Чернівців. Де як відомо на пакро-місці один чоловік протяг руки до військового який рік як був на фронті з претензіями, що військовий поклав свою машину на його місце. Що у військового викликало подив адже як можна приватизувати місце для паркування автомобіля якщо це так би мовити суспільне місце. Дійшло все до бійки де чоловік ображав військового. Ця тема порушує доволі страшну для нас небезпеку як суспільне явище коли до наших захисників починають відноситися з певною агресією. Але тут питання до ведучих, чому запрошений гість має відповідати на таке питання. Хоч як зазначають він розбиратися в юридичних тонкощах. Хоча я прочитав біографію даного депутата і там не зазначено як фахівець права. Там написано, що здобув освіту по спеціальності "Політологія" а також є фахівцем з виборчих кампаній та фахівцем з аналітики медійного простору. Спільність з галузем права в певній хоч і в слабкій мірі є але цього недостатньо. Тому тут звичайно могли бути декілька варіантів чому саме даного представника влади було запрошено. Але як на мою думку, то варто було запросити соціолога або психолога. Або ж поставити питання в іншому ключі не вдаючись у сферу права.

Відповідь: опираючись на соціологічні дослідження, підтримка суспільства щодо військових складає близько 90%. Тому даний інцидент не має глобального характеру. Але якщо такі випадку будуть все більше рости то доведеться вводити новий закон щодо покарання тих хто ображає військових.

Відповідь як на мою думку логічна але більш розширено міг це подати спеціаліст яких я зазначив вище.

2:15:00 запрошений гість Тарас Чорновіл політолог та політичний діяч. Тема розмови ґрунтувалась на витоку документів про контрнаступальних дій українських військових. Політолог зазначив, що це лишень демонстрація того, що російська розвідка має доволі широкий вплив навіть в Сполучених Штатах Америки. Хоч і сам документ є застарілим і переробленим. Експерт деталізував як міг з'явитися даний документ. Також ним було зазначено, що допомога від США для України взято під пильний контроль. Спричинено певними проблемами в Міністерстві Оборони України.

Наступне питання стосувалося дипломатичного способу повернення Криму в склад України. Опираючись на слова радника президента Сибіга. Чорновіл як за його словами особисто знайомий з даним радником і як зазначає, він дипломат кар'єрист. Не дозволив би собі сказати те, що тільки думає він. Це був умисний вкид інформації. Для перевірки реакції внутрішньої аудиторії або реакція союзників.

В подальшому діалозі Чорновіл наголошує, що перемовини як таке досихпир є важливим чинником для влади України. Він заперечує досить широко розповсюджений наратив про те, що нам нав'язують перемовини як європейці з американцями так і росіяни. Адже вже неодноразово представники з різних союзних нам держав заявили, що тільки Україна має вирішувати чи йти шляхом перемовин чи продовжити війну. Приклад: "Ентоні Блінкен державний секретар Сполучених Штатів Америки каже, вести переговори з Путіним помилково бо це є пасткою". Ліз Трасс колишня прем'єр-міністр Великобританії "Перемовини це неприпустимо". І представники від Франції та Німеччини говорять ідентичні речі. Але експерт не оминув того, що в Франції є кейс по перемовинах.

Після цього була розмова з депутатом від партії Європейська Солідарність щодо церковного свята Благовіщення і про питання церкви. Після цього з Чорновілом продовжилися розмови щодо скандалів навколо російської мови і розповідали про один з прикладів застосування російської мови під час

лекції в одному з університетів України. Де викладач відмовилася на прохання студентки розмовляти українською. Також порушилися питання впливу Росії на УПЦ МП і скандали в різних областях України пов'язані з нею.

Після закінчення виступу В'ячеслава Чорновола розпочався виступ збірки новин які дублюються і які є новими. З нових я вирішив розписати в роботі як доповнення щодо мовного питання в Україні але вже на Закарпатті. В місті Берегово відбувся скандал місцевого значення. Грунтувалося вона на тому, що угорська мова в даній місцевості є поширеною і батьки фінансово підтримують угоромовні класи. Депутати від Європейської Солідарності розробили план за допомогою якого батьки учнів 1-4 класів отримують грошову допомогу. Депутати цього не підтримали і не стали слухати своїх виборців які були присутні під час даного обговорення. Депутати відмовилися слухати і коментувати дане питання. Міський голова відмовився коментувати щодо мовного питання в місті але дав відповідь угорським журналістам де запевнив, що відстоює українські інтереси і зауважив, що ніяких проблем серед депутатів навколо цієї теми немає.

3:15:00 Олег Лісний Віце-президент Аналітичного центру "політика".

3:30:00 Олександр Мусієнко Керівник Центру військово-правових досліджень.

Керівники різних аналітично-дослідних центрів надавали свою експертну оцінку щодо витоку документів про контрнаступ українських військових. Нічого нового ними не було сказано а тільки підтвердження вище вказаних слів експертів які до цього вже обговорювали питання витоку інформаційних документів щодо контрнаступу ЗСУ.

4:34:00 Олександр Погребський депутат Київради від партії Європейська Солідарність, військовослужбовець ЗСУ.

4:52:00 Kamaliya українська співачка.

5:12:30 Карл Волох громадській діяч, блогер. Народився в Чернівцях. Критик діючої влади в Україні з 2019 року.

5:32:25 Дмитро Горевой. Релігієзнавець, директор ГО "Центр релігійної безпеки". Проблема ґрунтується на активному опорі священників УПЦ МП. Влада не ставить перед собою повністю очистити Лавру. А саме очистити від проросійської верхівки.

5:47:18 Василь Фурман. Економіст, доктор економічних наук. Обговорювали рекорд за 11 років по валютним резервам. І що нам це дає? Відповідь: це покращення роботи всередині країни зокрема бізнесу. І не менше важливе, це вливання закордонних коштів. Експерт сказав, що чим більше наш резерв тим стабільна наша гривня.

Ведучий задав питання яке стосувалося малого та середнього бізнесу. А саме, чи будуть якісь нові ініціативи для покращення умов для малого та середнього бізнесу? Відповідь: бізнесу м/с (малий та середній бізнес) не особливо хочеться займати гроші в банках, водночас банки теж не націлені в повній мірі вливати кошти в м/с.

6:12:42 Володимир Горбич, політичний аналітик інституту "Євроатлантичного співробітництва". Чи була успішною спроба Макрона та Урсули фон дер Ляєн перетягнути на свій бік Китайську народну республіку? Відповідь: ця спроба була націлені не тільки в контексті України а також на тлі ворожих відносин між Вашингтоном і Пекіном. Спроба ґрунтувалась на посередництві. Результат даних зустрічей буде нульовим. Китай не буде робити поступок, вони зацікавлені тільки в своїх власних інтересах.

6:29:35 Ігорь Козловський релігієзнавець та громадський діяч. Питання було про те чому влада так затягує з заміщенням священників УПЦ МП які є проросійсько налаштованими? Відповідь: не видно представників УПЦ МП які готові до співпраці і також таке прослідковується в центральній владі України а точніше плану дій. Ми не повинні допустити, щоб "вулиці"

вирішували що робити стосовно цього питання. Наша мета збудувати правову державу. Хоч релігієзнавець наголошує, що є проукраїнські священики в УПЦ МП але як зазначалося вище, немає представників які готові повністю співпрацювати.

6:47:35 Пітер Діксон науковий співробітник Atlantic Council, видавець журналу Business Ukraine. Чому Росія знову вдається до ядерного шантажу в контексті розміщення ядерної зброї на території Білорусії і чи будуть далі такі погрози? Відповідь: Пітер наголосив, що це суто шантаж. Це відповідь на активну військову допомогу Україні з боку західних союзників.

7:25:13 Валерій Прозапас капітан 36 окремої бригади морської піхоти. Обговорювали з капітаном ситуацію на Авдіївському напрямку.

7:11:28 Віталій Сташук народний депутат 8-го скликання. Депутату задавали питання щодо тем УПЦ МП, міжнародних відносин і відповідно те як йдуть бойові дії. Нічого нового, що не зазначали вище не було сказано.

7:46:51 Володимир Огризко дипломат, міністр закордонних справ України 2007-2009 рік, керівник центру досліджень Росії. Ведучий окреслив своє запитання таким словами як те, що чи європейці поведуться на пастку КНР, мета якої полягає в розколі Євроатлантичного світу? Відповідь: Європейці не дозволять вести їх в оману. Китай не буде везти доволі різку і провокативну гру адже вони сильно залежні від економічних зв'язків з Європейським союзом.

Наступне питання стосувалося подальшого шляху України до вступу в НАТО особливо в контексті липневого саміту в 2023 році. Дипломат зазначив, що європейці досихпир бояться ескалації з Російською Федерацією

8:12:31 Євген Бистрицький Євгѐн український вчений-філософ, доктор філософських наук: з 1998 р. — виконавчий директор Міжнародного фонду «Відродження» Джорджа Сороса.

Питання стосувалося Китайської загрози для Європейського союзу.

Відповідь: нічого нового, що було зазначено вище не вказувалося.

8:24:30 надзвичайно уповноважений посол України, доктор юридичних наук, фахівець з міжнародного права Володимир Василенко.

Обговорювали тему стосовно липневого саміту НАТО в Вільнюсі. Розмова стосувалася розбіжності серед країн членів щодо офіційного запрошення в союз. В контексті того, що навіть США проти того аби прискорити процес вступу України в НАТО. Відповідь: дана політика союзників є недалекоглядною і контрпродуктивною.

9:11:35 Андрій Сичук народний депутат, фракція Голос, перший заступник голови комітету з питань правоохоронної діяльності.

Тема обговорення стосувалася злитих документів щодо контрнаступу ЗСУ. Як на мене на такі питання депутат з правоохоронної діяльності може сказати тільки загальні тези що і було зроблено.

Також обговорювали теми міжнародних відносин.

9:50:00 резонансна тема. 20 священників УПЦ МП мають російські паспорти і продовжують працювати на Росію. Розслідування провело "Українська правда"

10:02:00 було проведено огляд фронту. Починаючи з Херсонської області закінчуючи Харківською областю. Деталізовано подавалася інформація з гарячих точок до менш активних ліній зіткнень.

10:12:00 до огляду карти бойових дій був запрошений військових експерт Сергій Грабський.

10:19:00 Історія війни від українського захисника Олександра з позивним "Бандит".

10:32:00 Розпочалась програма яка акцентувалась на прогалинах або "Епік фейли" в росіян а також українців та союзників. Особливий був акцент на

фрагменті з нацмарафону де інтерв'ю давав Подоляк який стверджував, що от через 6 місяців він буде вести інтерв'ю на улюбленому місці в Криму.

Пройшло 5 місяців а пан Подоляк вже прикривався словами про те, що це невідомо коли, дуже довго 5-7 місяців і так далі. Не обійшлося і без російських фейлів де показують як росіяни в шоці від обстрілів (Білгородської області), як шизофренія Путіна тільки збільшується та інше.

11:08:40 Ігор Рейтерович керівник політико-правових програм го "Український центр суспільного розвитку". Окреслив три головні політичні теми 1) візит представників Європи до Китайської Народної Республіки; 2) ситуації на фронті; 3) політичне керівництво Російської Федерації [10].

Основні аспекти будуть висвітлені в порівняльній таблиці додатку Б.

ВИСНОВКИ

Пророблена робота дає змогу чітко окреслити наукову визначеність проблеми. А саме Марафон "Єдині новини" інформаційний інструмент, чи зміг сформувати безпеку для українського суспільства. Протягом двох років великої війни для нас телемарафон став для громадян України нормою. На початку повномасштабного вторгнення було доцільне створення даного інструменту для забезпечення інформаційної безпеки українців. Розуміючи телемарафон як площадку для висвітлення новин було залучено декілька телеканалів як: "Перший"; "1+1"; "Інтер"; "Ми Україна"; "Рада" та "ICTV". Платформа була створена для реалізації державної політики в сфері медіа а саме дотримання чітко проукраїнської риторики в новинах, блокування тих джерел які мають явні та приховані про-російські наративи та не в останню чергу це поширення офіційної інформації та заперечення різноманітних фейкових новин та джерел. Та чи змогли "Єдині новини" стати ефективним інструментом безпеки громадян в інформаційній площині. Опираючись на наші дослідження ми заперечуємо ефективність телемарафону і окреслимо значні характерні проблеми.

1. Дослідивши теоретичну складову даного дослідження ми її можемо охарактеризувати як. Державна інформаційна політика яка базується на принципах: верховенства права; захист національних інтересів; захист та охорона інформації; та дотримання балансу між державою, суспільством та індивідом.
2. Цензура. Спираючись на закон про медіа який був прийнятий в 2023 році. В якому чітко прописано про доступність та плюралізм в інформаційному полі держави є явні факти порушення закону. Це відмова в участі в телемарафоні каналу "Прямий" та іншим каналам які мають спільний медіахолдинг. Влада аргументувала це тим, що наче дані канали поширюють нарцисизм 5 президента України Петра Порошенка. Насправді дивна

відповідь адже в законі чітко написано, що немає потреби в домовленості у роботі медіа з інформацією. Тому заборона безпідставна. Також опираючись на соціологічне дослідження яке викладене в 3 розділі про свободу слова та журналістської діяльності фактор втручання державних органів та політичної влади становить 47% а також з опитаних медійників 62% оголосили марафон як цензуру.

3. Іноземний досвід. Ми залучили декілька іноземних прикладів стосовно того як ті чи інші держави під час війни застосовували інформацію як засіб протидії агресору. Звичайно в усіх прикладах був явний фактор контролю засобів масової інформації, в більшій чи меншій мірі. І якщо провести аналогію об'єднавши всі приклади то буде чітко видно, що телемарафон увібрав в себе переважно негативні ознаки. І як на мене найголовніше з негативних ознак це явне спростування реальності. Це полягає в тому, що пропаганда в нашій державі яка ведеться за допомогою телемарафону, не змогла втілити людям в екзистенційність сучасної війни і відповідно відсутні будь-які прояви зміни ситуацію на краще. В порівняльній таблиці було висвітлено основні характерні ознаки інформаційної політики іноземних держав та самої України.

4. Було проведено емпіричний аналіз стосовно двох ефірів одного з "Єдиних новин", другого з телеканалу "Прямий". Вибір останнього полягав в його позиціонуванні як опозиційного каналу і в немалій аудиторії (на платформі YouTube) підписників каналу досягають практично 4 мільйонів. В порівняльній таблиці було висвітлено основні характерні ознаки ефіру "Єдиних новин" та ефіру каналу "Прямий". Не вдаючись в деталі головна відмінність між даними джерелами інформації. Телемарафон є платформою для пропагандистської риторики моно влади. Явні ознаки того, що запрошені гості це всі люди з провладної партії а також тих хто найбільше контактує з владою. Інформація подається надто швидко і не цікаво. Самі новини однотипні. Плюралізм думок не дотриманий, зазвичай немає ніяких роздумів

щодо сказаного. Інший стан речей є в "Прямому" каналі. Де новини не подаються в швидкісному режимі, дотриманий високий ступінь плюралізму думок і звичайно є опозиційна риторика. Що однією з ключових аспектів в даному порівнянні. Але водночас є певний негатив і з боку опозиційного каналу. Один з них це як на мене місцями високий ступінь жартів. Які не завжди є доречними.

5. В практичній діяльності дана наукова робота може слугувати як порівняння для розуміння того наскільки телемарафон є не ефективним. Спираючись на факти які дають змогу зрозуміти одне або відмовитися від "Єдиних новин" або ж модернізувати і втілити ті правила які прописані в законі про медіа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. BBC News. «Russia ‘deploys missiles’ in breakaway region of Abkhazia». August 11. 2010. URL: www.bbc.co.uk/news/world-asiapacific-10940297.
2. Hafkin G. The Russo-Georgian War of 2008: Developing the Law of unauthorized Humanitarian Intervention after Kosovo. Boston University International Law Journal. Vol. 28:219.
[URL:https://www.bu.edu/law/journals-archive/international/volume28n1/documents/219-240.pdf](https://www.bu.edu/law/journals-archive/international/volume28n1/documents/219-240.pdf).
3. <https://detector.media/community/article/198621/2022-04-24-iedyni-z-medvedchukom-veduchi-spilnykh-marafoniv-yaki-ranishe-pratsyuvaly-na-kuma-putina/>
4. <https://detector.media/infospace/article/199674/2022-05-30-podolyak-kanaly-z-pulu-poroshenka-vymknuly-z-tsyfrovogo-efiru-cherez-yogo-nartsysyzm/>
5. <https://detector.media/infospace/article/199776/2022-06-02-5-kanal-i-pryamyy-podaly-do-sudu-za-vidklyuchennya-vid-tsyfrovogo-efiru-espreso-zvernuvsya-do-sbu-i-prokuratury/>
6. <https://detector.media/infospace/article/201032/2022-07-15-pryamyy-ta-5-kanal-ne-otrymuvaly-propozytsiy-doluchytys-do-spilnogo-telemarafonu/>
7. <https://gov.ua/laws/show/2782-12>.
8. <https://ips.ligazakon.net/document/JF5LF00V?an=55>
9. https://minjust.gov.ua/m/str_22116.
10. <https://www.youtube.com/watch?v=iDrHCIBJHT4>
11. https://www.youtube.com/watch?v=LC_K3vBFs8s
12. <https://www.comin.gov.ua>
13. Rozbir informatsiynykh provokatsiy Virmeniyi ta Azerbaydzhanu, spryamovanykh na vtyahuvannya Hruzii u voyennyi konflikt 15.10.20.
[Analysis of information provocations of Armenia and Azerbaijan aimed at

- involving Georgia in the military conflict 15.10.20]. URL:
<https://informnapalm.org/ua/rozbir-informatsiinykh-provokatsii-vir/>. [in Ukr.].
14. А. Г. Бровко. Особливості інформаційного протиборства Великобританії та гітлерівської Німеччини у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.) С. 101.
 15. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть : Досвід соціально-філософського аналізу / В. П. Андрущенко. – К. : ТОВ „Атлант ЮЕМСі”, 2005. – 498 с.
 16. Богдан Червак, Ігор Радзівський. Глухий кут інформаційної політики // Телекритики, 02.03.2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/media-suspilstvo/2009-03-02/44127>.
 17. Бондаренко М.Ф. Підготовка професіоналів у галузі інформації для державної служби України [Текст] / Бондаренко М.Ф., Маторін С.І., Соловійова Е.А. — Харків: Компанія СМІТ, 2004.
 18. Борисов С. Израиль и электронный джихад / С. Борисов [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.pravda.ru/world/02-08-2001/803616-0/.
 19. Брайнин К. Как готовилась и как была проведена пропагандистская кампания в Грузии и на Западе. URL: <http://osinform.org/9120-kak-gotovilas-i-kak-byla-provedena.html>.
 20. Виклики для свободи слова та журналістів в умовах війни: соціологічне дослідження / П. Бондаренко, Т. Печончик, А. Сухарина, В. Яворський; Центр прав людини ZMINA. – Київ, 2023. – 56 с.
 21. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька ; ред.-упор. : О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 71 с.

22. Горбань О. Ю. Інформаційна війна проти України та засоби її ведення / О. Ю. Горбань // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. – 2015. – № 1. – С. 136-141.
23. Гриценко О. М. Масмедіа в процесах демократичних трансформацій українського суспільства (політико-культурологічний аспект): автореф. дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.03 [Текст] / Гриценко О.М.; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. — К., 2003. — 31 с.
24. Гула Р. В., Вітринська О. В. Кібер-Цахал проти Кібер-Джихаду. 48 с.
25. Джердж С. Ф. Інституціоналізація інформаційної політики України в сфері Євроатлантичного співробітництва : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 „Політичні інститути та процеси” / Сергій Федорович Джердж – К., 2011. – 218 с.
26. Дубас О. Інформаційна війна: нові можливості політичного протиборства / О. П. Дубас // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. – 2010. – № 1. – С. 69-73.
27. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України : політологічний аналіз : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 „Політичні інститути та процеси” / О. П. Дубас. – К., 2004. – 20 с.
28. Дубас О. П. Інформаційний розвиток сучасної України : політологічний аналіз : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 „Політичні інститути та процеси” / О. П. Дубас. – К., 2004.- 46-47с.
29. Закон України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007—2015 роки" від 9 січня 2008 // Відомості Верховної Ради. — 2007. — №12.— Ст. 102.
30. Закон України „Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
31. Закон України „Про інформацію” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

32. Закон України „Про Національну програму інформатизації” :
[Електронний ресурс]. – Режим доступу
:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>.
33. Закон України „Про Національну програму інформатизації”:
[Електронний ресурс]. – Режим доступу
:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>.
34. Закон України „Про національну раду України з питань телебачення і радіомовлення” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://zakon.nau.ua/doc/?code=538/97-%C2%D0>
35. Закон України „Про телебачення і радіомовлення” : [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.
36. Зеленько Г. І. Політична „матриця” громадянського суспільства : Досвід країн Вишеградської групи та України / Г. І. Зеленько. – К. : Знання України, 2007. – 44 с.
37. Исламские радикальные движения на политической карте современного мира. Вып. 2. Северный и Южный Кавказ. / Кол. авторов. М., 2017. 608 с.
38. Інформаційна війна і національна безпека: монографія / [П.П. Ткачук, Р.В. Гула, О.І. Сивак та ін.]. -Львів: АСВ, 2015. - 263 с.
39. Інформаційна політика: [Текст] Навч. посіб. / Г.Г. Почепцов, С.А. Чукут. — К.: Знання, 2006. — 663 с.
40. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: [Текст] Підручник / А.А. Чічановський, О.Г. Старіш. — К.: Грамота, 2010. — 568 с.
41. Історія інформаційно-психологічного протиборства : підруч. / [Я. М. Жарков, Л. Ф. Компанцева, В. В. Остроухов В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк, Є. Д. Скулиш] ; за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є. Д. Скулиша. – Київ : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. – 212 с.

42. Климчук О. О. Кібервійна в сучасних умовах / О. О. Климчук, Р. М. Кравченко // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. - 2011. - № 1(5). - С. 78-84.
43. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. — 1996. — №30. — Ст.141.
44. Корнієвський О. А. Громадські об'єднання у системі національної безпеки держави : монографія / О. А. Корнієвський. – К. : Альтерпрес, 2010. – 396 с.
45. Костицький М. В. Деякі питання методології юридичної науки / М. В. Костицький // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 3–11.
46. Куцька О. М. Пропагандистська робота військовополітичного керівництва Великобританії в період Другої світової війни та у перші повоєнні роки. С. 42–57. URL: file:///C:/Users/Home/Downloads/vnv_2009_12_4.pdf (дата звернення: 20.05.2020).
47. Лайон Д. Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії [Текст] / Сучасна зарубіжна соціальна філософія. — К., 1996. — С. 362—380.
48. Макаренко Є. А. Політичні доктрини глобальної інформаційної безпеки. Вісник Київськ. нац.ун-ту імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. 2007. № 2. С. 45–51.
49. Малаховский А. К. К вопросу об особенностях англоязычной радиопропаганды гитлеровской Германии в 1939–45 гг.: лорд Хо-Хо. URL: <file:///C:/Users/Home/Downloads/k-voprosu-ob-osobennostyah-angloyaz-chnoyradiopropagand-gitlerovskoy-germanii-v-1939-45-gg-lord-ho-ho.pdf> (дата звернення: 20.05.2020).
50. Масуда И. Информационное общество как постиндустриальное общество [Текст]. — М., 1993.
51. Мутіна Н. А. Від «чужого» до «ворога»: механізм формування «образу ворога» в російсько-грузинській інформаційній війні 2008 року в оцінці

- європейських ЗМІ. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія Культурологія. 2009. Вип. 4. С. 134–140.
52. Нагірняк М. Я. Політична та ідеологічна боротьба ОУН і УПА з радянським режимом у повоєнні роки / М. Я. Нагірняк, А. Я. Нагірняк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 693. – С. 223-230.
53. Начальник генштаба ЦАХАЛа приказал начать формирование кибервойск [Електронний ресурс] // Cursorinfo. - Режим доступу: <https://cursorinfo.co.il/>.
54. Несвіт Г.П. Інформаційна політика як фактор трансформації суспільства / Г. П. Несвіт // Збірник наукових праць Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. – К. : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2001. – Випуск 13. – С. 263-269.
55. Нечаєва-Юрійчук Н. В. Російськогрузинське протистояння серпня 2008 року: українська інформаційна складова. Аналітика. Прогнози. Інформаційний менеджмент. 2011. Вип. 1. С. 224 – 233.
56. О. Поплавський, В. Саричев, О. Левін. Соціально-економічні та інформаційно-комунікаційні аспекти воєнного протистояння Азербайджану та Вірменії у "Другій карабаській війні". 66 с.
57. Польских Л. О применении глобальной компьютерной сети Интернет в интересах информационного противоборства / Л. Польских // Зарубежное военное обозрение. - 2005. - № 7. - С. 20-23.
58. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика / Г. Г. Почепцов, С. А. Чукут. – 2-ге вид., стер. – Київ : Знання, 2008. – 663 с.
59. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Г.Г. Почепцов — К.: Видавничий центр "Київський університет", 1999. — 308 с.
60. Про медіа | від 13.12.2022 № 2849-IX
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>.

61. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки: Закон України № 537-V: за станом на 03.08.2009 р. // Відомості Верховної Ради України, 2007, № 12 (23.03.2007), ст. 102.
62. Пропаганда, як складова перемоги. Велика Британія у Другій світовій. URL: <https://uain.press/blogs/propaganda-yak-skladova-peremogy-velykabrytaniya-u-drugij-svitovij-1066744> (дата звернення: 20.05.2020).
63. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. – 5-те вид., зі змінами: навч. посіб. – К.: Атіка. – 2001. – 176 с.
64. Рабінович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень) / П. М. Рабінович; Акад. прав. наук України. – Х. : Право, 1997. – 63 с.
65. Розумний М. М. Національна ідея : відкритість новому і світу як інтеграційний орієнтир українського суспільства / М. М. Розумний // Україна на шляху до Європи. – К. : Етнос, 2006. – С. 395-409.
66. Ромашкін С. В. Визначення права школою природного права / С. В. Ромашкін // Правова держава. – 2005. – № 8. – С. 24–28.
67. Свобода інформації в Україні. Удосконалення законодавства і практики / Харківська правозахисна група. – Х.: Права людини, 2009. – 180 с.
68. Сиберт Ф. Четыре теории прессы [Текст] / Ф. Сиберт, У. Шрамм, Т. Питерсон. — М.: Национальный институт прессы, ВАГРИУС, 1998. — 223 с.
69. Суржик Д. В. "Идемте вперед единой силой!" Британский тыл в годы Второй мировой войны. Ч. 3. С. 163–170. URL: <file:///C:/Users/Home/Downloads/idemte-vpered-edinoy-siloy-britanskiy-t-l-v-god-vtoroy-mirovoy-voynchast-3.pdf> (дата звернення: 20.05.2020).
70. Суржик Д. В. "Мы их слушаем, но мы им не верим". Из истории немецкого иновещания на Великобританию в годы Второй мировой войны. URL: <file:///C:/Users/Home/Downloads/m-ih-slushaem-no-m-im-ne>

- verim-iz-istoriinemetskogo-inoveshaniya-na-velikobritaniyu-v-god-vtoroy-mirovoy-voyn.pdf (дата звернення: 20.05.2020).
71. Суржик Д. В. Борьба за морально-боевой дух англичан в годы Второй мировой войны. С. 48–61. URL: file:///C:/Users/Home/Downloads/borba_zamoralnoboevoy-duh-anglichan-v-god-vtoroy-mirovoy-voyn.pdf (дата звернення: 20.05.2020).
72. Сурма И. В. Виртуальные войны за реальное геополитическое пространство: этиология джихада и киберджихада // Rocznik bezpieczeñstwa mi[^]dzynarodowego 2016. - vol.10. - № 2. - С. 41-50.
73. Туреччина де-факто перекинула війська в Азербайджан - журналіст 29.07.20. URL: <https://glavred.info/ua/world/turechchina-de-fakto-perekinula-viyska-v-azerbaydzhan-zhurnalist-ozvuchiv-rizikinovini-svitu-10190972.html>.
74. У Румунії скасують закон про позитивні новини [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/204154/>
75. Указ Президента України № 377/ 2008 від 23 квітня 2008 року. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 21 березня 2008 року "Про невідкладні заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки України" // Відомості Верховної Ради. — 2008. — №4. — Ст. 102.
76. ЦАХАЛ посилює кіберзахист [Електронний ресурс] // jewish.ru. 13.01. 2013. - Режим доступу: <https://jewish.ru/ru/news/articles/158611/>.
77. ЦАХАЛ формує нові кібер-війська [Електронний ресурс] // Mignews. - Режим доступу: http://mignews.com/news/130112_104545_00238.html.
78. Чиж. І.С. Україна: шлях до інформаційного суспільства. – К.: Либідь, 2004. – с. 286.
79. Шевчук Р. М. Діалектичний метод у правознавстві: окремі аспекти / Р. М. Шевчук // Філософські та методологічні проблеми права. – 2012. – № 2. – С. 25–31.

80. Шигаль Д. А. Основні елементи теорії історико-правового порівняльного методу / Д. А. Шигаль // Правова доктрина – основа формування правової системи держави : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПрН України та обговоренню п'ятитом. моногр. “Правова доктрина України”, Харків, 20–21 листоп. 2013 р. / Нац. акад. прав. наук України. – Харків, 2013. – С. 179–183.
81. Ю. Лебедева. Інформаційний вимір Російсько-Грузинського конфлікту 2008 року: Уроки для України. 56-57 с.

Додаток А.

Порівняльна таблиця Іноземного досвіду та досвіду України в інформаційній боротьбі під час війни.

Іноземні держави	Україна
<p>Великобританія. Третій Рейх</p> <p>1. Залучали інстинкт “натовпу” а не тільки інстинкт “розуму”.</p> <p>2. “Кампанія гніву” мета пояснити англійцям чому Великобританія веде війну проти Німеччини. І не менш важливо постало завдання пробудити ненависть до німців і водночас зменшити вплив Третього Рейху на громадян Великобританії.</p> <p>3. ”Чорна пропаганда”. Суть якої полягала в підриванні морального духу Вермахта та створення напруги в німецькому суспільстві.</p> <p>4. ”Говорить Німеччина” радіо-проект, коментатор якого був британець Вільям Джойс подавав анти-урядову інформацію уряду Великобританії. Радіо-проект був доволі популярним серед англійців по причині того, що їх власні новини були нудними та нецікавими а також те, що обговорювалась засекречені теми.</p>	<p>1. Телемарафон акцентує увагу на залучені інстинктів “натовпу”.</p> <p>2. В інформаційному просторі в яке так само входить і телемарафон спостерігалось на початку великої війни ненависть до росіян але з часом воно перейшло до більш зневаги а ніж до ненависті.</p> <p>Особливо це видно в певних наративах які мали на меті просування швидкого закінчення війни, надмірна недооцінка ворога.</p> <p>3. В телемарафоні спостерігається певна тенденція але її недостатньо.</p> <p>4. На кінець другого року великої війни українці все менше дивляться єдині новини і надають перевагу іншим джерелам в соціальних мережах. Також явна цензура яку проводить телемарафон має негативні наслідки для інформаційної політики України.</p>

<p>Азербайджан в Другій Карабахській війні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Іноформаційно-психологічна кампанія була спрямована на внутрішню аудиторію. 2. Міністерство транспорту, зв'язку та високих технологій попередило про обмеження інтернет-мережі. Від Facebook закінчуючи YouTube. 3. Оперативно та масово в перші дні війни що державні та приватні ЗМІ одночасно скоординували повідомлення про перемоги азербайджанської армії. 4. Активно застосовувалась дезінформація. 5. Інформаційні ресурси масово почали формування або руйнування визначених психологічних стереотипів та установок на вірменському боці. Це було чітко координовано та масово з залученням національних та іноземних ЗМІ. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційно-психологічна кампанія як в масштабах Азербайджану в Україні не відбулась по двома причинами це- величезний обсяг різноманітних ЗМІ які не можливо взяти під контроль за короткий термін. По друге не існувало і не існує можливостей взагалі взяти під повний контроль засоби масової інформації в Україні. 2. Стосовно дезінформації то тут важко визначити чи були вони як такі і чи мали вони результат.
<p>Грузинські уроки інформаційного протистояння.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Злагоджена робота ЗМІ та всеохоплюючий характер. 2. Очільником інформаційної кампанії проти РФ був бельгієць 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Злагоджена робота по інформаційному протистоянню спостерігається виключно на патріотичному дусі українців.

<p>Патрік Вормс. Він також мав тісну співпрацю з західними медіа.</p> <p>3. Формування образу “ворога”.</p>	<p>2. Якщо співпраця з західними медіа має місце бути то вона явно незначна.</p> <p>3. Образ ворога в Україні встановлений але більшість громадян мають своє бачення ворога.</p>
<p>Ізраїльський досвід в інформаційному протиборстві.</p> <p>1. Інформаційно-пропагандистська робота та її функціонування забезпечує такі структури як- відділ пропаганди при Міністерстві закордонних справ, відділ пропаганди управлінні міжнародних відносин збройних сил країни, інформаційно-аналітичний відділ та відділ соціально-психологічних досліджень Генштабу збройних сил Ізраїлю, місцеві та закордонні засоби масової інформації.</p>	<p>1. Доктрина інформаційної боротьби поступає пропагандистській “машині” РФ</p>

Додаток Б.

Порівняльна таблиця основних характерних ознак ефіру телемарафону та ефіру каналу “Прямий”.

Телемарафон	“Прямий” канал
Власні висловлювання мінімізовані.	Вільні в висловлюваннях власних думок та коментарів.
Між загальними новинами та виступами експертів інформаційне наповнювання однакове.	Між загальними новинами та виступами експертів інформаційне наповнювання однакове.
В ефірі таке відсутнє. Та в основному транслюється патріотичні відео-ролики про Збройні Сили України. Акцент робиться на тому, що в армії несуть службу люди з різних соціальних класів. Та водночас це переважно театральність та романтизація.	В ефірі доволі основний інформаційний спектр спрямований на солдатів. Особливо це спостерігається у багатьох відео та прямих включень про переїг бойових дій та як проходять свою службу солдати та сержанти.
Недопустиме.	Ведучі та кореспонденти критикують владу. І не цураються у жартівливих висловлювань.
Не прослідковується.	Ведучі в перервах між новинами обговорюють наскільки важко солдатом на війні і як вона впливає на їх психологічний та фізичний стан.
Телемарафон не опирається та не акцентує увагу на певний соціальний клас.	Канал орієнтований переважно на новий соціальний клас-армію.
Розмови ділові.	Розмови між ведучими та кореспондентами переважно переходять в жартівливу риторичку. Що не завжди доречно.
Час в ефірі для віх каналів є обмеженим. Тому відповідно подача інформації є надто швидкою та короткою.	Канал має часові обмеження але подача інформації є досить широкою та відсутнє будь який поспіх у висвітленні новин та експертних думок.
Переважна більшість запрошених в ефір гостей це – представники влади та провладних структур.	Переважна більшість запрошених в ефір гостей це – представники або голови різних організацій як науково-політичного спрямування

	або громадських організацій. Діючі політики та экс-політики.
В даному ефірі був присутній анти-європейський наратив.	Сам по собі даний канал був і є про-європейським.
Відсутнє.	Афішують роботу таких фондів як: “Справа Громад” та “Фонд Порошенка”.
Релігійна тематика була висвітлена в ефірі. Та значного обговорення не прослідковувалося.	Релігійне питання обговорювалося неодноразово. Особливо це стосувалося діяльності УПЦ МП за їх явні проросійські справи та наративи.
Тема злитих документів про контрнаступ Збройних Сил України обговорювалось. Висновок- це не оригінальні документи.	Тема злитих документів про контрнаступ Збройних Сил України обговорювалось і зазначалось, що документи були відредаговані росіянами.
Відсутні будь-які обговорення стосовно не ефективних дій зі сторони влади.	В ефірі доволі часто критикують певні дії влади які є явно не ефективними для держави.
Новини які стосувалися міжнародної політики то її можна охарактеризувати як подача інформації з провладної риторикою.	Тематика міжнародної політики є однією з основних в ефірі. Охарактеризувати подачу інформації на даному ресурсі можна як про-європейську.